

การออกแบบกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

การออกแบบกิจกรรมแนะแนว ที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เป็นการพัฒนาทักษะสำหรับปวชเรียน

ปีที่พิมพ์	พ.ศ. 2559
จำนวนพิมพ์	32,000 เล่ม
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด 79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โทร. 0-2561-4567 โทรสาร 0-2579-5101 นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

งานแนะแนวเป็นงานหลักที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอนจึงจะสามารถจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ แต่จากสภาพการณ์ที่ปรากฏ พบว่า มีปัจจัยซึ่งไม่เอื้อให้สถานศึกษาดำเนินงานแนะแนวที่เป็นผลต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง คือครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักและมุ่งมั่นจะส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวมากขึ้น สามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติให้เกิดผลเชิงประจักษ์ ยังประโยชน์ต่อผู้เรียนทั่วทุกถิ่นไทย ครูจะศึกษาได้ด้วยตนเองในเวลาไม่นาน และนำไปปฏิบัติได้จริง โดยได้จัดทำเอกสารชุด “แนะแนวเพื่อเยาวชนไทย” ประกอบด้วยเอกสาร 9 รายการ ดังนี้

- เล่ม 1 การแนะแนวแบบมุ่งอนาคต
- เล่ม 2 มาตรฐานการแนะแนว
- เล่ม 3 หลักการบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้น สำหรับครูและผู้บริหารการศึกษา
- เล่ม 4 ระบบการแนะแนวในโรงเรียน
- เล่ม 5 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียน
- เล่ม 6 บริการแนะแนวและเครื่องมือทางจิตวิทยา
- เล่ม 7 การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- เล่ม 8 การให้คำปรึกษา
- เล่ม 9 การจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดนี้จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมั่นใจที่จะนำไปปฏิบัติในการพัฒนาเยาวชนได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำจากสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย ที่ทุ่มเททั้งกำลังกาย ใจ เวลา กำลังสติปัญญา ความสามารถ และทุกท่านที่มีส่วนร่วมดำเนินการจัดทำเอกสารจนสำเร็จลุล่วง รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าของต้นฉบับ เอกสาร สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการค้นคว้า และเป็นส่วนเสริมสร้างเนื้อหาสาระให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(นายกมล รอดคล้าย)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	ค
บทนำ	ง
บทที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว	2
1.1 ความหมาย ความสำคัญ และหลักการจัดกิจกรรมแนะแนว	2
1.2 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว	13
บทที่ 2 ประเภทของกิจกรรมแนะแนว	19
2.1 กิจกรรมแนะแนวรายบุคคล	19
2.2 กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม	21
2.3 กิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ	22
บทที่ 3 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	24
3.1 ความหมายและขอบข่ายของทักษะชีวิต	24
3.2 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	34
3.3 กระบวนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตและการพัฒนาความสามารถในการจัดการชีวิต	38
บทที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว	39
4.1 แนวคิดสำคัญในการจัดกิจกรรมแนะแนว	39
4.2 วิธีการและเทคนิคการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน	40
4.3 การจัดทำแผนกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน	49
4.4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนและตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนแยกตามระดับชั้นเรียน	66
บทที่ 5 บทบาทผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต	70
5.1 บทบาทผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	70
5.2 ปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	71
บทสรุป	73
บรรณานุกรม	74
คณะผู้จัดทำ	76
แนะนำผู้เขียน	78

คำชี้แจง

เอกสารชุดแนะแนวเพื่อเยาวชนไทยเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ ปี 2558 โดยศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย จัดโครงการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานแนะแนวระดับเขตพื้นที่การศึกษาในรูปแบบกิจกรรม 2 กิจกรรม ดังนี้ คือ กิจกรรมที่ 1 จัดทำหลักสูตรและประชุมปฏิบัติการพัฒนาศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานแนะแนวทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 1 คน รวม 225 คน เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้มีความรู้ ความเข้าใจด้านจิตวิทยาการแนะแนว มีแนวทางในการชี้แนะ (Coaching) ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่ 2 จัดทำเอกสารชุดแนะแนวเพื่อเยาวชนไทย เพื่อให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องนำไปศึกษาเพิ่มเติม กระบวนการ หลักการ วิธีการแนะแนว เสริมสร้างความมั่นใจ ประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเยาวชนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย เป็นผู้คัดสรร จัดทำ เรียบเรียง ทั้ง 9 เล่ม ดังกล่าว

หวังว่าเอกสารชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชนไทย ให้เป็นพลเมืองและพลโลกที่มีคุณภาพต่อไป

(นายภัสกร พงษ์สิทธิากร)

หัวหน้าศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยการประยุกต์ความรู้และประสบการณ์ในการเป็นผู้สอนรายวิชากิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การนิเทศการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนของนักศึกษา รวมทั้งประสบการณ์ในการให้การฝึกอบรมครูแนะแนวในหลายสถานศึกษามีความมุ่งหมายให้ครูและนักวิชาชีพแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เรียนรู้การออกแบบกิจกรรมแนะแนวตามหลักการแนะแนวและจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง สามารถเลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและวัยของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ครูแนะแนวหรือนักวิชาชีพการแนะแนวสามารถสร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองให้สอดคล้องกับการเป็นนักแนะแนวมืออาชีพ

ในเอกสารฉบับนี้ได้เสนอความรู้พื้นฐานด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวและการพัฒนาทักษะชีวิตในมิติใหม่ คือ การแยกทักษะชีวิตออกตามขอบข่ายของการแนะแนวโดยมุ่งการพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะพื้นฐานการงานอาชีพ ในการพัฒนาทักษะชีวิตยังเน้นขั้นตอนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตกับความสามารถในการจัดการชีวิต ได้จัดแบ่งออกเป็น 5 บท ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว 2) ประเภทของกิจกรรมแนะแนว 3) การออกแบบกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว และ 5) บทบาทผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ผู้เขียนหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะมีส่วนให้แนวคิด หลักการ และตัวอย่างในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตแก่ครูแนะแนวและนักวิชาชีพที่สนใจ ถ้าท่านได้ลงมือจัดทำกิจกรรมด้วยตนเอง ท่านจะเข้าใจและจะพัฒนาความสามารถของท่านเพิ่มขึ้นสู่การเป็นนักวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญได้ต่อไป

เรียบ ศรีทอง

การออกแบบกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทักษะ สำหรับผู้เรียน

ความนำ

ความสามารถในการออกแบบชิ้นงานใด ๆ เป็นขั้นตอนสำคัญของการผลิตผลงานที่มีคุณภาพ การออกแบบกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการผลิตนวัตกรรม รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่สนใจจะผลิตผลงานทางวิชาการ ควรได้อ้างอิง อาศัยพื้นฐานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง สามารถเลือกวิธีการและเทคนิควิธี และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ในขอบข่ายของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ผู้เขียนจึงเริ่มจากการทำความเข้าใจกับกิจกรรมแนะแนว ทักษะชีวิต กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต รวมทั้งบทบาทผู้จัดกิจกรรม และปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาทักษะชีวิตในขอบข่ายของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ได้แก่ ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ โดยมุ่งให้ครูแนะแนวและนักวิชาชีพที่สนใจ ได้ให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีส่วนส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน และส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทยอีกด้วย

บทที่ 1

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว

1.1 ความหมาย ความสำคัญ และหลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

มีผู้กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวไว้บางประการ ได้แก่ คอร์ทแมน อาชบาย และเดอ กราฟฟ์ (Kottman, Ashby & De Graff, 2001 : อ้างใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต, 2545 : 11) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นประมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติ ฝึกหัด หรือร่วมเรียนรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้รับบริการ ทั้งเป็นการส่งเสริมพัฒนา การป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกัน โดยครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาพื้นฐานทางอาชีพ

นอกจากนี้ อภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง (2545 : 92-93) ได้เสนอความคิดว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งตอบสนองการบริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) โดยมุ่งให้ผู้รับบริการได้ปฏิบัติการเสริมสร้างพฤติกรรม ทั้งการพิจารณาเลือกใช้ข้อมูล การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ เจตคติ ฝึกทักษะ หรือเสริมทักษะที่จำเป็นให้ดียิ่งขึ้น

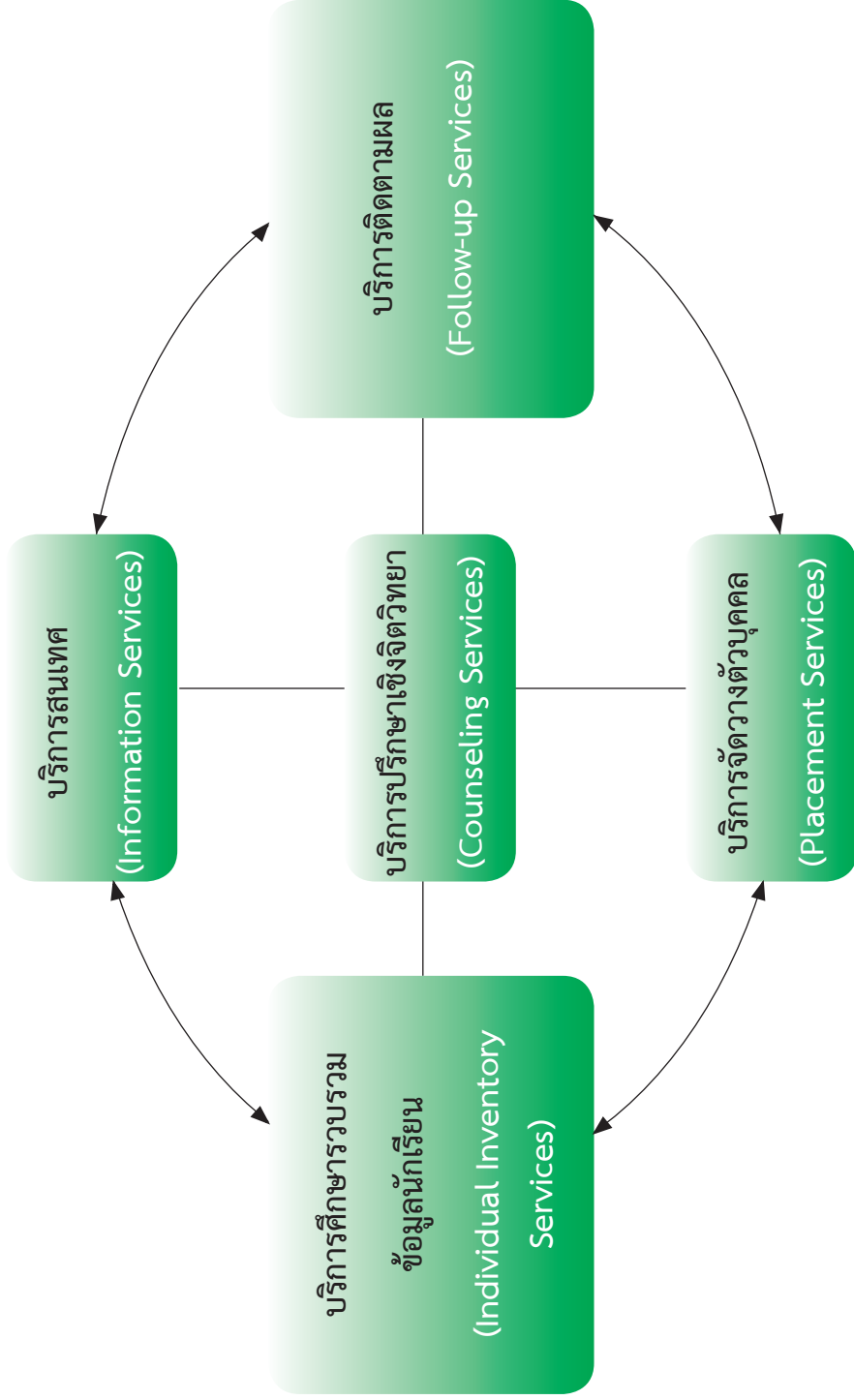
เพื่อทบทวนความเข้าใจ บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โปรดทบทวนความเข้าใจบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จากภาพที่ 1.1 ถึงภาพที่ 1.4 ต่อไปนี้

สรุปงานบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยย่อ “3-3-5”

3 เป้าหมาย		การส่งเสริมพัฒนา			การป้องกันปัญหา			การแก้ไขปัญหา		
		3 ขอบข่าย			5 บริการ			3 เป้าหมายย่อย		
		การพัฒนาส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Development)	การพัฒนาทางการศึกษา (Academic Development)	การพัฒนาทางอาชีพ (Career Development)						
1. ศึกษาอบรม	ส่งเสริมการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ทั้งนิสัย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมทั่วไป	ส่งเสริมการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทางการเรียนและความสามารถทางการเรียนด้านต่าง ๆ	ส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาและพัฒนาทางสังคม	ส่งเสริมการสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพ และแผนทางอาชีพ						
2. สนเทศ	ส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาและพัฒนาทางสังคม	ส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการศึกษา		ส่งเสริมการใช้ข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมของต้นกล้าอาชีพ เพื่อการวางแผนทางอาชีพ						
3. ปรึกษาเชิงจิตวิทยา	การเอื้ออำนวยให้เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาและพัฒนาตนเอง	การเอื้ออำนวยให้เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้		การเอื้ออำนวยให้เข้าใจตนเอง และแนวทางการพัฒนาทางอาชีพ						
4. จัดวางตัวบุคคล	จัดโอกาสให้ได้ฝึกทักษะการพัฒนาตนเอง และสังคม และเอื้อให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ	จัดโอกาสให้ได้ฝึกทักษะทางการเรียนรู้ และเอื้อให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้		จัดโอกาสให้ได้ฝึกทักษะเตรียมวางแผนชีวิต และอาชีพ และเอื้อให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาทางอาชีพ						
5. ติดตามผล	ทบทวนตรวจสอบผลการรับบริการและความก้าวหน้าในการพัฒนา บริการพัฒนาตนเองและสังคม	ทบทวนตรวจสอบผลการรับบริการและความก้าวหน้าในการพัฒนา บริการทางการเรียน		ทบทวนตรวจสอบผลการรับบริการและความก้าวหน้าในการพัฒนา บริการเตรียมตัวสู่อาชีพ						

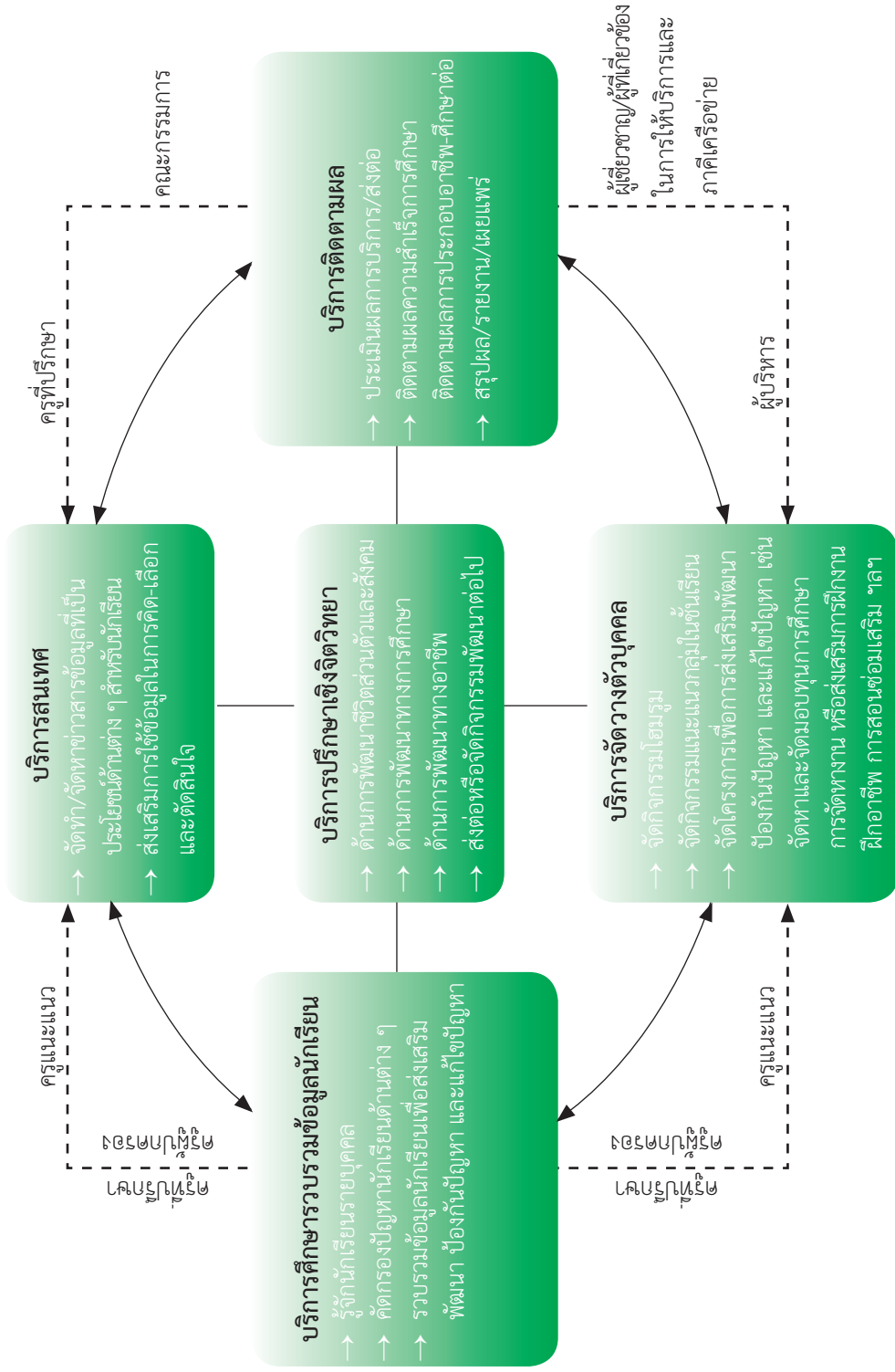
ภาพที่ 1.1 สรุปงานบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยย่อ “3-3-5” (เรียบเรียง)

กระบวนการบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ภาพที่ 1.2 กระบวนการบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (เรียม ศรีทอง)

กระบวนการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียน

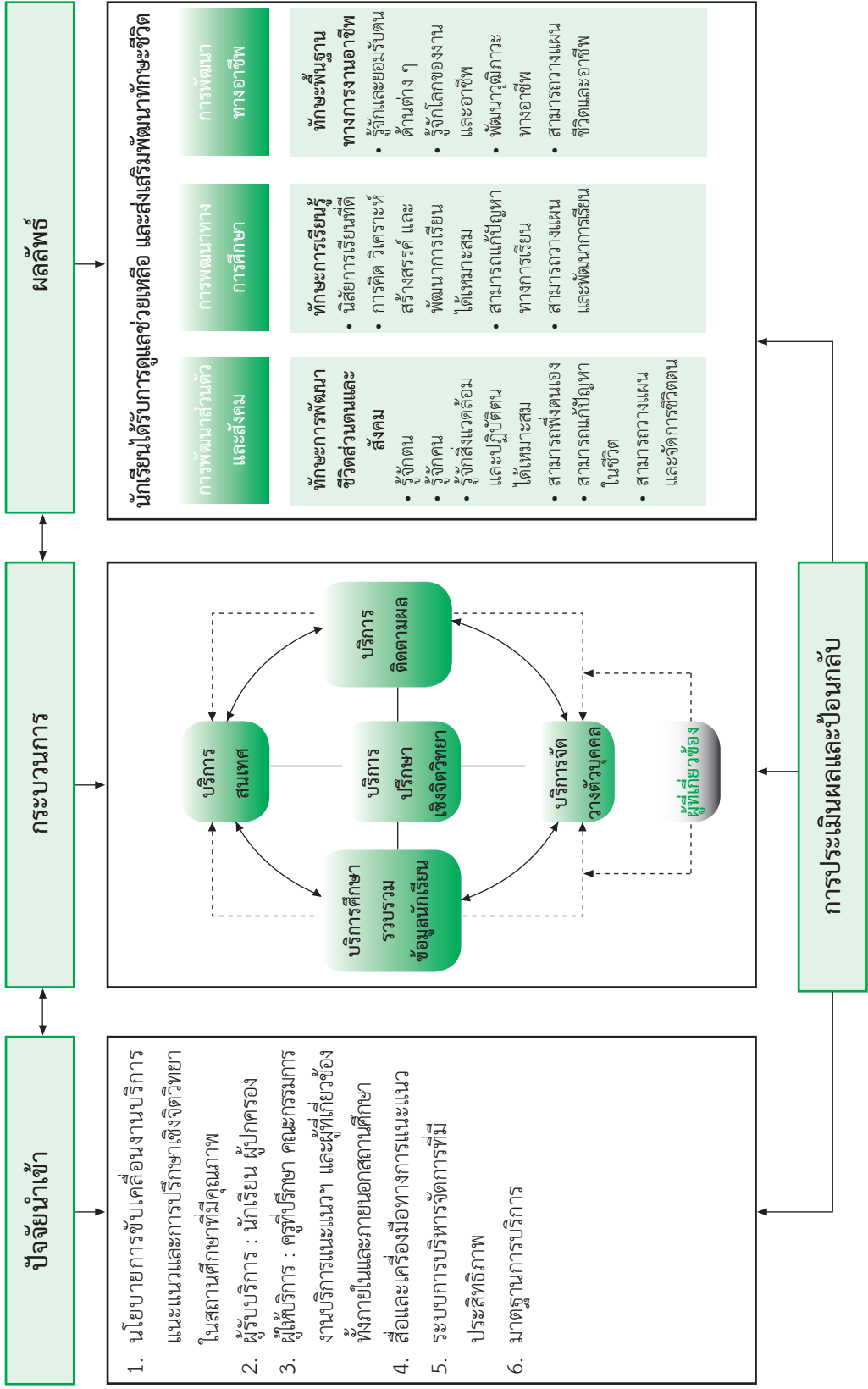

- หมายเหตุ
1. --- เส้นทึบแสดงถึงการให้บริการในแต่ละบริการ หรือมีการให้บริการต่อเมื่อมีความจำเป็นหรือมีความต้องการ
  2. - - - เส้นประแสดงถึงผู้ทำหน้าที่/ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการในแต่ละงาน

ภาพที่ 1.3 กระบวนการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียน (เรียง ครีทอง)

การวิเคราะห์เชิงระบบ “การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียน”

ภาพที่ 1.4 การวิเคราะห์เชิงระบบ “การบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือและพัฒนานักเรียน” (เรียบ ครีทอง)

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมแนะแนว หมายถึง มวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนองตอบบริการจัดวางตัวบุคคล บนพื้นฐานของหลักการ วิธีการ และเทคนิคทางจิตวิทยา โดยคำนึงถึงความจำเป็นหรือความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจตน ความเข้าใจคน และสภาพแวดล้อม อันนำไปสู่การปรับตน การวางแผน และการจัดชีวิตด้านต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ ครอบคลุมทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ

1.1.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นการให้บริการแนะแนวที่มุ่งให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนด้านต่าง ๆ กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และกระบวนการให้บริการแนะแนว ดังนี้

1.1.2.1 ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ผู้รับบริการจะได้รับโอกาสพัฒนาครอบคลุมทั้ง 3 ขอบข่าย ต่อไปนี้จะเป็นการเสนอตัวอย่างของผู้รับบริการแนะแนวที่เผชิญปัญหา และมีความต้องการจัดการปัญหาของตน ซึ่งได้รับประโยชน์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ดังตารางที่ 1.1 ถึงตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.1 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาส่วนตัวและสังคม

สภาพปัญหาและความต้องการ	ผลที่จะได้รับจากกิจกรรมแนะแนว
1. ขาดการฝึกหัด-ขาดตัวแบบของการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม จนดำเนินชีวิตที่สร้างความทุกข์	เรียนรู้การตระหนักรู้คุณค่าของการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ จากกิจกรรมสมดุลงานชีวิต
2. มีพฤติกรรมที่ขาดการควบคุม ก่อความก้าวร้าวรุนแรง เป็นเหตุให้กระทำความผิดเสมอ ต้องการให้ควบคุมตนได้	ยอมรับผลการกระทำที่ขาดการยับยั้ง และสามารถฝึกหัดการควบคุมตนได้ จากกิจกรรมสร้างได้ ก็ควบคุมได้
3. ไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุและไม่สามารถจัดการความทุกข์จากการทำผิดซ้ำซาก ต้องการพ้นไปจากสภาพนี้	ฝึกการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยง ผล → เหตุ จากการกระทำของตน จากกิจกรรมเหตุและผลที่ตนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

สภาพปัญหาและความต้องการ	ผลที่จะได้รับจากกิจกรรมแนะแนว
4. ติดต่อสื่อสารแบบสร้างปัญหาระหว่างบุคคล เสมอ จึงทำงานกันด้วยความยากลำบาก	ฝึกวิเคราะห์วิธีการติดต่อสื่อสารแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งพิจารณาบทบาทของตน และฝึกหัดการสื่อสารและสร้างสรรค์ จากกิจกรรมรู้ใจ-ได้ใจ
5. แสดงพฤติกรรมที่ไม่เป็นมิตร ก่อศัตรู จึงเกิดความขัดแย้งบ่อย ๆ โดยไม่รู้ตัว	ฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมตนและความต้องการของบุคคลอื่น มีสติ รู้สภาพความรู้สึกของตน จากกิจกรรมฉลาด-สร้างมิตร
6. จัดการความเครียดด้วยความคิดและความเชื่อใด ๆ จนเกิดปัญหาติดสารเสพติด จึงต้องการเปลี่ยนแปลงตน	ฝึกการคลายเครียดแบบต่าง ๆ และการพิจารณาเหตุของความเครียดที่ตนเองสร้าง จากกิจกรรมคลายเครียด คลายอารมณ์

ตารางที่ 1.2 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทางการศึกษา

สภาพปัญหาและความต้องการ	ผลที่จะได้รับจากกิจกรรมแนะแนว
1. ไม่เชื่อและไม่เห็นคุณค่าของการแสวงหาความรู้ ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ	ตระหนักรู้คุณค่าของการแสวงหาความรู้ และเชื่อมั่นในความสามารถตน จากกิจกรรมรู้ทันปัญหา
2. มีนิสัยการเรียนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงไม่บรรลุผลการเรียนที่คาดหวัง	ได้รับการฝึกหัดนิสัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การใส่ใจในงานและความรับผิดชอบงานของตน จากกิจกรรมสำรวจนิสัยทางการเรียน
3. ขาดทักษะการเรียนทั้งการคิด การถาม และขาดระบบการทำงานที่มีคุณภาพ	ได้รับการฝึกหัดการคิด การถาม และฝึกทำงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบที่มีคุณภาพ จากกิจกรรมความเก่งสร้างได้
4. ขาดการใส่ใจการเรียนจนเป็นผลให้ประสบความล้มเหลว	ได้รับการฝึกหัดตั้งเป้าหมายและวางแผนงาน และจัดการเวลาการทำงานให้บรรลุแผน และตระหนักรู้ผลของการใส่ใจ จากกิจกรรมทิศทางการเรียน

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

สภาพปัญหาและความต้องการ	ผลที่จะได้รับจากกิจกรรมแนะแนว
5. ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดความกระตือรือร้น เป้าหมายต่อการเรียน	ได้รับการฝึกให้พิจารณาเป้าหมายการเรียน หรือพิจารณาความหวัง ความต้องการทาง การศึกษา จากกิจกรรมเติมพลัง-สร้างฝัน
6. ขาดความมุ่งมั่นและพากเพียรในการเรียน	ได้ศึกษาสังเกตแบบอย่างที่ดีจากผู้ที่ประสบ ความสำเร็จ จากกิจกรรมทางสู่ความสำเร็จ

ตารางที่ 1.3 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทางอาชีพ

สภาพปัญหาและความต้องการ	ผลที่จะได้รับจากกิจกรรมแนะแนว
1. ขาดความสนใจใฝ่รู้ทางอาชีพ	ได้รับการเรียนรู้โลกกว้างทางอาชีพ และ ตระหนักรู้ภารกิจชีวิต จากกิจกรรมชีวิตคู่กับงาน
2. ไม่สนใจชีวิต ขาดการตระหนักรู้การเป็น เจ้าของชีวิต	ได้รับการส่งเสริมให้พิจารณาคุณค่าชีวิต จากการพึ่งตน สิทธิหน้าที่ในการนำตน จากกิจกรรมเจ้าของชีวิต
3. ขาดวุฒิภาวะทางอาชีพ ไม่สามารถตัดสินใจ ทางอาชีพ	ได้รับส่งเสริมให้พัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ จากกิจกรรมความพร้อมสร้างความสำเร็จ
4. ขาดข้อมูลโลกกว้างทางอาชีพ ไม่สามารถ วางแผนทางอาชีพ	ได้รับข้อมูลข่าวสารโลกกว้างทางอาชีพ และได้รับการสำรวจความต้องการและ เป้าหมายชีวิต จากกิจกรรมท่องโลกอาชีพ
5. ขาดทักษะพื้นฐานทางอาชีพ ขาดความรับผิดชอบ	ได้รับการส่งเสริมให้ตระหนักรู้ถึงความ รับผิดชอบชีวิต และฝึกหัดการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า จากกิจกรรมจะเป็นคนดีหรือคนเก่ง
6. มีพฤติกรรมไม่เอื้อต่อการทำงานที่มีคุณภาพ	ได้รับการฝึกหัดดำเนินงานที่เป็นระบบคุณภาพ จากกิจกรรมคุณค่าคนอยู่ที่ผลของงาน

จากการเสนอตัวอย่างสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อพัฒนาตนใน 3 ด้านดังกล่าวมา พร้อมกับผลที่จะได้รับจากกิจกรรมแนะแนวต่าง ๆ ที่สนองตอบปัญหาและความจำเป็นได้ สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนวทั้ง 3 ขอบข่าย มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้รับบริการ โดยช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตัวและสังคม พัฒนาทักษะการเรียนรู้และพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ บนพื้นฐานของการส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ มีเจตคติที่ดีต่อการวางแผนการศึกษาและอาชีพ รวมทั้งการส่งเสริมให้แสวงหาแนวทางดำเนินชีวิตที่มั่นคง

กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียนในระบบการเรียนรู้ตามที่มีการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้เป็นกิจกรรมสำคัญในหลักสูตร โดยระบุให้กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมสำคัญในทุกระดับชั้น โดยกำหนดให้มีเวลาจัดกิจกรรมระดับประถมศึกษา 60 ชั่วโมง/ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง/ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีระยะเวลาจัดกิจกรรมแนะแนวปีละ 60 ชั่วโมง โดยมุ่งให้จัดกิจกรรมแนะแนวเสริมสร้างกระบวนการคิด และทักษะในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและมีคุณภาพ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกายสติปัญญา สังคม และจิตใจ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจชีวิต ความสนใจใฝ่รู้ ตลอดจนการวางแผนชีวิตและอาชีพในอนาคต วิชา เกตุเทพา (2555 : 63) ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมแนะแนวมีคุณค่าหลายประการ ได้แก่ 1) คุณค่าต่อสัมพันธภาพระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งสอดคล้องกับ อามา ถนัดช่วง และเรียม ศรีทอง (2545 : 93) ที่ให้ความเห็นว่า กิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา ช่วยส่งเสริมให้ศิษย์ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้ชัดเจน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้จัดการปัญหาของตนได้ทันที่ 2) คุณค่าต่อการพัฒนาผู้เรียนในมิติของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกำหนดของหลักสูตรแกนกลางดังกล่าว และ 3) คุณค่าต่อการส่งเสริมการพัฒนาและป้องกันปัญหา โดยเห็นว่าการกิจกรรมแนะแนวช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะชีวิต

นอกจากนั้น นิรนาท แสนสา (2556 : 90) ได้เสนอความเห็นว่าการกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 3 ประการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อาจก่อให้เกิดการถูกล่อลวง การใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งการกระทำความรุนแรงต่าง ๆ ต่อบุคคล และ 3) เป็นการส่งเสริมการจัดการปัญหาของผู้เรียน ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาส่วนตัว กิจกรรมแนะแนวทั้งที่สนองความต้องการรายบุคคลและแบบกลุ่ม ช่วยเพิ่มความสามารถในการเผชิญและก้าวพ้นปัญหาอุปสรรค เพื่อพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงของชาติได้

จากรายละเอียดที่กล่าวมา จะเห็นว่า กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้รับบริการ โดยที่ผู้รับบริการมีโอกาสได้พัฒนาความตระหนักรู้ตน เรียนรู้การพัฒนาตน โดยเฉพาะด้านทักษะ ความสามารถด้านต่าง ๆ ในขอบข่ายของการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ

1.1.2.2 ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ กิจกรรมแนะแนวที่ได้จัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ ภายใต้หลักการ เทคนิค และวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมในการสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการ มีความสำคัญต่อผู้ให้บริการ ดังนี้

- 1) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญในการให้บริการแนะแนว เนื่องจากการได้รับการออกแบบมาอย่างเหมาะสม ทำให้มีความสะดวกที่จะให้บริการ
- 2) กิจกรรมแนะแนวเป็นสื่อสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ในกรณีที่จัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา
- 3) ผู้ให้บริการที่นำกิจกรรมไปใช้ในกระบวนการบริการแนะแนว มีโอกาสเก็บข้อมูลจากการประเมินหลังการใช้ แล้วทำการศึกษาและพัฒนาเพื่อได้องค์ความรู้เพิ่มขึ้น ช่วยให้ผู้ใช้บริการมีความสามารถประยุกต์ใช้ในการให้บริการที่ทันกาลต่อไป

1.1.2.3 ความสำคัญต่อกระบวนการให้บริการแนะแนว กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ จะช่วยเพิ่มโอกาสการพัฒนาวิชาชีพทางจิตวิทยาการแนะแนว ดังนี้

- 1) กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาเป็นการเพิ่มแนวทางการให้บริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ได้กว้างขวางมากขึ้น
- 2) กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาเป็นการเพิ่มสื่อในการให้บริการแนะแนวมากขึ้น
- 3) กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนา โดยศึกษาหรือกระบวนการวิจัย จะเปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องประยุกต์ใช้ในการให้บริการหรือฝึกอบรมในการพัฒนาผู้ทำงานได้ต่อไป

กล่าวโดยสรุป 1) กิจกรรมแนะแนว มีความสำคัญต่อผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ 2) กิจกรรมแนะแนวที่จัดไว้เป็นระบบในรูปแบบต่าง ๆ จัดเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญอย่างหนึ่ง และ 3) ยังเป็นกิจกรรมที่พัฒนาอยู่เสมอตามความจำเป็นและความต้องการของผู้รับบริการ ทำให้เกิดโอกาสพัฒนาวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนวต่อไป

1.1.3 หลักการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการที่ได้กล่าวไปแล้วในเบื้องต้นว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นการให้บริการแนะแนวอย่างหนึ่งที่ตอบสนองบริการจัดวางตัวบุคคล ฉะนั้น การจัดกิจกรรมจึงอาศัยหลักการสำคัญของบริการจัดวางตัวบุคคล ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวมินท์วิชาการได้กล่าวถึงหลักการสำคัญหลายประการ ดังนี้

กรกฏา นักคิม (2555 : 50-51) ได้สรุปหลักการสำคัญของการให้บริการ จัดวางตัวบุคคลว่า 1) มุ่งประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ 2) การให้บริการสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ 3) ให้โอกาสผู้รับบริการใช้สิทธิและเสรีภาพในการตัดสินใจรับบริการ และ 4) การบริการช่วยเหลือบางกรณี อาจต้องการบุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมกันให้บริการด้วย

อาภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง (2545 : 91) ได้เสนอหลักการพื้นฐานในการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังนี้ 1) สนองความต้องการตามวัยของผู้รับบริการ 2) เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีสิทธิและอิสระในการพิจารณาตัดสินใจเลือกหรือเข้าร่วมกิจกรรม 3) มุ่งประโยชน์ของผู้รับบริการอย่างแท้จริง 4) ผู้รับบริการมีบทบาทในการร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 5) การจัดกิจกรรมแนะแนวควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพความจำเป็นของสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

สมร ทองดี และปราณี रामสูต (2545 : 29-41) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวว่า 1) กิจกรรมแนะแนวควรครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ 2) ลักษณะกิจกรรมควรสอดคล้องกับวัยของผู้รับบริการ เนื่องจากบุคคลแต่ละวัยมีลักษณะธรรมชาติที่แตกต่างกัน เช่น กิจกรรมแนะแนววัยเด็ก ควรจัดให้ได้เรียนรู้ปนเล่น สำหรับวัยรุ่นควรเน้นการแสวงหาเอกลักษณ์ และการฝึกการยอมรับทางสังคม สำหรับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ชีวิตหลากหลาย ควรเน้นการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ เป็นต้น และ 3) กิจกรรมแนะแนวย่อมต้องสนองต่อผู้รับบริการทั้งรายบุคคลและแบบกลุ่ม

นอกจากนี้ กาชดา (Gazda, 1984 : 182) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมแนะแนวว่า 1) ต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ 2) เน้นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้รับบริการ 3) สำหรับผู้รับบริการแนะแนวกลุ่มใหญ่ ควรจัดเป็นโปรแกรม เช่น โปรแกรมการจัดการความเครียด สำหรับผู้รับบริการกลุ่มเล็ก เน้นไปที่จุดประสงค์ส่วนตัว เช่น เทคนิคการฝึกความกล้าแสดงออก หรือฝึกประสบการณ์การสื่อสารด้วยอวัจนสาร และ 4) จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดกิจกรรม

จากหลักการจัดกิจกรรมดังกล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวอาศัยหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ 2) สนองความต้องการของผู้รับบริการตามวัย 3) ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจรับบริการ และ 4) กิจกรรมแนะแนวควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและความจำเป็นของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง

1.2 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการให้บริการแนะแนวอย่างหนึ่ง ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาที่ผู้รับบริการเผชิญอยู่ในขอบข่ายครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพต่อไปจะกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับ 1) ความหมาย 2) วัตถุประสงค์ และ 3) ตัวอย่างทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนว

1.2.1 กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม

1.2.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม

เป็นประมวลประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมผู้รับบริการ โดยใช้หลักการ เทคนิค และวิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้รับบริการ รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ การปรับตัว และการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

1.2.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม มุ่งส่งเสริมให้ผู้รับบริการ มีทักษะการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและสามารถดำเนินชีวิตที่พึงปรารถนา รวมถึงการมีทักษะทางสังคม สามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

1.2.1.3 ตัวอย่างทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาส่วนตัวและสังคม เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมความเจริญงอกงามของสุขภาพกายและสุขภาพจิต พัฒนาบุคลิกภาพของตน และปรับตัวเข้ากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง พัฒนาความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาดังกล่าวอาศัยการใช้ความรู้ข้อมูล ภายใต้อารมณ์ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น การให้ความยอมรับนับถือและตระหนักในคุณค่าตนเองและผู้อื่น ซึ่งการพัฒนาส่วนตัวและสังคมดังกล่าวเน้นไปที่การส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้พัฒนาทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตัวและสังคมหลายประการ ซึ่ง ลัดดาวรรณ ญ ระนอง (2544 : 108-110) ได้เสนอขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคมครอบคลุมรายละเอียด 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาการมองตนในแง่บวก (Positive-Self Regard) 2) การพัฒนาทักษะทางสังคม (Social Skills) 3) การพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต (Life Skills) 4) การปรับตัวและบุคลิกภาพ (Adjustment and Personality) 5) การพัฒนาทักษะการกล้าแสดงออก (Assertiveness Skills) 6) การจัดการความเครียด (Stress-Management) และ 7) การเปลี่ยนพฤติกรรมการนำตนเอง (Self-Directed Behavior Change) นอกจากนี้ วิจารย์ พานิช (2554 : 16-17) ให้ความเห็นว่า ในโลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พึงพิจารณาทักษะที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการจัดกิจกรรมดังกล่าวมา ควรได้รับการพิจารณาปรับให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นตามวัย

ธรรมชาติของผู้รับบริการในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและทางสังคมโลก เพื่อส่งเสริมความพร้อมไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

1.2.2 กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการเรียนรู้หรือการศึกษา

1.2.2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการศึกษา

เป็นประมวลประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาผู้รับบริการ โดยใช้หลักการ เทคนิค และวิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวในการกำหนดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมความสนใจใฝ่รู้โลกกว้างทางการศึกษา พัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนที่เป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ และการบรรลุผลสำเร็จทางการเรียนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การกำหนดเป้าหมาย วางแผนและตัดสินใจทางการศึกษา

1.2.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการศึกษา

มีวัตถุประสงค์ให้ผู้รับบริการ มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้สูงสุดเต็มศักยภาพของตน

1.2.2.3 ตัวอย่างทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนว

ด้านการพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทางการศึกษา เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ผู้รับบริการ ได้รู้จักความสามารถทางการเรียน การกำหนดเป้าหมายทางการเรียน สามารถพัฒนาทักษะทางการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการวางแผนเป้าหมายทางการเรียน และสามารถพัฒนาตนให้บรรลุเป้าหมายของตนได้ ความสามารถดังกล่าว นอกจากจะได้รับการช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการศึกษาแล้ว สิ่งสำคัญ คือ การพัฒนาทักษะการเรียน นิสัยทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ภายใต้การส่งเสริมให้ฝึกทักษะการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาทางการศึกษา

แคมป์เบล และดาฮีร์ (Campbell and Dahire, 1977) ได้เสนอขอบข่ายของการพัฒนาทางการศึกษาว่า ควรจะมีการส่งเสริมสิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ เจตคติ และทักษะต่อการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ 2) ความสามารถบรรลุผลสำเร็จทางการเรียน โดยมีการเตรียมความพร้อมทางการเรียน โดยมีความรู้ สนใจใฝ่รู้โลกกว้างทางการศึกษา และ 3) ความเข้าใจความสัมพันธ์ของการศึกษากับโลกของงาน การศึกษากับความจำเป็นในการดำรงชีวิต และการศึกษากับการพัฒนาตน

วิจารณ์ พานิช (2554 : 28-36) แสดงความคิดเห็นว่า ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) เป็นทักษะพื้นฐานที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียน เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น จึงควรพิจารณาพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้เพื่ออยู่กับชีวิตที่ยากลำบากยิ่งขึ้น ทักษะสำคัญดังกล่าว ได้แก่ การเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การแก้ปัญหา (Problem Solving) และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ซึ่งปัจจัยสนับสนุนให้เกิดทักษะดังกล่าว ได้แก่ การตั้งคำถามเพื่อแสวงหาคำตอบ

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการศึกษา มีข้อควรพิจารณาที่สำคัญ ซึ่งในระบบการศึกษาอาจเทียบเคียงว่าเป็นหลักสูตรการแนะแนว (Guidance Curriculum) มีดังนี้ 1) การตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาหรือการเรียนรู้ เช่น ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของหลักสูตรการเรียน การสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ทักษะสำคัญทางการเรียน เช่น ทักษะการคิด อ่าน เขียน สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาประสิทธิภาพทางการเรียน และ 3) ปัจจัยสำคัญในการบรรลุความสำเร็จทางการศึกษา เช่น ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี การกำหนดเป้าหมายและวางแผนชีวิตด้านการศึกษา เป็นต้น

1.2.3 กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ

1.2.3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ เป็นการประมวลประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมผู้รับบริการ โดยใช้หลักการ เทคนิค และวิธีการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว บนพื้นฐานของทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ และทฤษฎีการเลือกอาชีพเพื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจ ยอมรับบุคลิกภาพตน และสามารถพิจารณาลักษณะของตนกับอาชีพที่สนใจ พัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ สามารถเลือกและตัดสินใจทางอาชีพ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถกำหนดเป้าหมายทางอาชีพ วางแผนและพัฒนาตนจนบรรลุแผนชีวิตทางอาชีพได้

1.2.3.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ มุ่งให้ผู้รับบริการเข้าใจพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ เข้าใจบุคลิกภาพและความสนใจ สามารถพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพของตน สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และสามารถพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของตนได้ต่อไป

1.2.3.3 ตัวอย่างทักษะสำคัญที่ควรเน้นในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ มุ่งส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีวุฒิภาวะทางอาชีพเป็นสำคัญ ในการกำหนดกิจกรรมอาชีพพื้นฐานทางทฤษฎีพัฒนาทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพ ผู้จัดกิจกรรมควรทำความเข้าใจในทฤษฎีดังกล่าวเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางการแนะแนวที่ถูกต้อง

กฤษณี คำชาย (2544 : 71-80) ได้เสนอแนวคิดและข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพที่สำคัญว่า การจัดกิจกรรมควรอยู่ในขอบข่ายการพิจารณา ได้แก่ 1) การสำรวจโลกอาชีพปัจจุบัน 2) การสำรวจบุคลิกภาพ และความสนใจทางอาชีพ 3) วิเคราะห์ลักษณะตน และเชื่อมโยงกับข้อมูลทางอาชีพ 4) ฝึกทักษะการตัดสินใจ 5) สำรวจปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน 6) การพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ และ 7) พัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

นอกจากนั้น วิจารณ์ พานิช (2554 : 17) ได้ให้ความเห็นว่า ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงยุคศตวรรษที่ 21 นี้ บุคคลควรได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพที่เน้นความสามารถในการคิด ซึ่งยืดหยุ่นและปรับตัว การคิดเสริมสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง การเป็นผู้สร้างหรือผลิต และความรับผิดชอบต่อที่เชื่อถือได้ (Accountability) รวมทั้งภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อ

จะเห็นว่า ในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีปัจจัยสำคัญที่พึงส่งเสริมผู้รับบริการ ดังนี้ 1) ทักษะการเรียนรู้โลกอาชีพปัจจุบัน เช่น การสำรวจโลกอาชีพ ในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางอาชีพในปัจจุบัน การวิเคราะห์ความต้องการด้านแรงงานของอาชีพต่าง ๆ 2) ทักษะการพิจารณาตนด้านอาชีพ เช่น การสำรวจบุคลิกภาพและความสนใจทางอาชีพ การวิเคราะห์ลักษณะตนและเชื่อมโยงกับข้อมูลทางอาชีพ ทักษะการตัดสินใจ เจตคติที่ดีต่ออาชีพ และการพัฒนามุมมองทางอาชีพ และ 3) ทักษะการบรรลุความสำเร็จ และสร้างความมั่นคงทางอาชีพ เช่น การสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน การกำหนดเป้าหมายชีวิตและอาชีพ การวางแผนชีวิตและอาชีพ การพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพ และการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมทางอาชีพ

ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนวที่ครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน
แยกตามเป้าหมายของการพัฒนา คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหา
ตารางที่ 1.4 ตัวอย่างกิจกรรมแนะแนวที่ครอบคลุมขอบข่ายการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน แยกตาม
เป้าหมายของการพัฒนา คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหา

ขอบข่าย เป้าหมาย	การพัฒนาส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Development)	การพัฒนาทางการศึกษา (Academic Development)	การพัฒนาทางอาชีพ (Career Development)
การส่งเสริมพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการรู้จักและเข้าใจตน 2. กิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพ 3. กิจกรรมการเห็นคุณค่าผู้อื่น 4. กิจกรรมการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 5. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทางสังคม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 2. กิจกรรมเสริมสร้างสมาธิในการเรียน 3. กิจกรรมการเห็นคุณค่าต่อการเรียนรู้ 4. กิจกรรมการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 5. กิจกรรมเสริมสร้างเจตคติต่อการพัฒนาทางการเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการเรียนรู้โลกกว้างทางอาชีพ 2. กิจกรรมสำรวจความสนใจทางอาชีพ 3. กิจกรรมสำรวจความสามารถทางอาชีพ 4. กิจกรรมสำรวจบุคลิกภาพทางอาชีพ 5. กิจกรรมเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพที่มีคุณค่า
การป้องกันปัญหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมส่งเสริมการปรับตัวทางสังคม 2. กิจกรรมพัฒนาการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 3. กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบ 4. กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร 5. กิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมการกำกับตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมเลือกแผนการศึกษาต่อ 2. กิจกรรมการฝึกประสบการณ์ทางการเรียน 3. กิจกรรมการวางแผนการเรียน 4. กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน 5. กิจกรรมเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะทาง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมเตรียมตัวสู่อาชีพ 2. กิจกรรมพัฒนาทักษะพื้นฐานอาชีพ 3. กิจกรรมส่งเสริมวุฒิภาวะทางอาชีพ 4. กิจกรรมการวางแผนอาชีพ 5. กิจกรรมส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต

ตารางที่ 1.4 (ต่อ)

ขอบข่าย เป้าหมาย	การพัฒนาส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Development)	การพัฒนาทางการศึกษา (Academic Development)	การพัฒนาทางอาชีพ (Career Development)
การแก้ไขปัญหา	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการจัดการปัญหาความขัดแย้ง 2. กิจกรรมการจัดการความเครียด 3. กิจกรรมการลดความวิตกกังวล 4. กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการจัดการปัญหา 5. กิจกรรมพัฒนาการบริหารเวลาในชีวิต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมบริหารเวลาเรียน 2. กิจกรรมลดความวิตกกังวล 3. กิจกรรมพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียน 4. กิจกรรมพัฒนานิสัยทางการเรียน 5. กิจกรรมการจัดการปัญหาทางการเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจทางอาชีพ 2. กิจกรรมการแสวงหาข้อตกลงร่วมกันในการตัดสินใจทางอาชีพ 3. กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพงาน 4. กิจกรรมการพัฒนาความสามารถทางอาชีพ 5. กิจกรรมจัดการอุปสรรคของเป้าหมาย

ข้อควรคำนึงในการพิจารณาขอบข่ายกิจกรรมแนะนำของแต่ละองค์กรหรือสถานศึกษา ควรมีการตกลงร่วมกันว่าในแต่ละสถานศึกษาจะให้ความสำคัญต่อขอบข่ายบริการแนะนำด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา หรือการพัฒนาทางอาชีพ สำหรับผู้รับบริการที่แตกต่างกันตามระดับชั้นมากน้อยเพียงไร แล้วจึงกำหนดให้สัดส่วนที่เป็นจุดเน้นที่สอดคล้องกัน ซึ่งจะกล่าวถึงตัวอย่างการกำหนดสัดส่วนของกิจกรรมในเรื่องการจัดทำแผนกิจกรรมแนะนำในชั้นเรียนต่อไป

บทที่ 2

ประเภทของกิจกรรมแนะแนว

2.1 กิจกรรมแนะแนวรายบุคคล

กิจกรรมแนะแนวรายบุคคล (Individual Guidance Activities) เป็นกิจกรรมแนะแนวประเภทหนึ่งที่สนองความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะผู้รับบริการรายบุคคลที่มีความต้องการแตกต่างจากบุคคลอื่น โดยจะกล่าวถึง 1) ความหมาย 2) วัตถุประสงค์ และ 3) ลักษณะกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล มีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล

ความสำคัญของปรัชญาการแนะแนวที่เห็นว่าบุคคลทุกคนพึงได้รับการแนะแนวอย่างเหมาะสมตามความแตกต่างกัน แต่ละบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าแต่ละบุคคลมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ตลอดจนค่านิยม ฉะนั้น การจัดบริการแนะแนวรายบุคคลจึงอาศัยหลักการสำคัญที่ต้องยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญ ในขอบข่ายการบริการทั้งด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ

2.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4-5) ได้เน้นว่า การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยระบุมรรตนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านการสื่อสาร 2) ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) ความสามารถแก้ปัญหา เผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และสารสนเทศ รวมทั้งการเข้าใจความเป็นจริงของสรรพสิ่ง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโลก 4) สามารถใช้ทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม รวมทั้ง 5) สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม ภายใต้คุณธรรมความรับผิดชอบ นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีจุดประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมโลก ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ

8) มีจิตสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่หลักสูตรยังได้บรรจุให้กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งให้เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ดังกล่าว

กล่าวโดยสรุป ทั้งจากปรัชญาการแนะแนวดังกล่าวไว้ข้างต้น และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง ปี พ.ศ. 2551 มีความสอดคล้องกันที่สนับสนุนให้จัดกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล เพื่อสนองตอบการพัฒนาผู้เรียนทุกคน

2.1.3 ลักษณะกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล

กิจกรรมแนะแนวรายบุคคล ควรมีลักษณะการส่งเสริมพัฒนาการ มุ่งป้องกันความเสี่ยงต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาที่ผู้รับบริการรายบุคคลเผชิญอยู่ทั้ง 3 ขอบข่าย ด้วยวิธีการหลากหลาย ตามลักษณะธรรมชาติ ความต้องการสภาพปัญหาที่เผชิญอยู่ และสอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อม จึงขอเสนอลักษณะกิจกรรมแนะแนวรายบุคคลที่สนองตอบความต้องการหรือความจำเป็นของผู้รับบริการรายบุคคล ดังนี้ 1) การพัฒนาความงอกงามรายบุคคลตามศักยภาพ 2) การส่งเสริมพัฒนาความบกพร่องทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้รับบริการที่มีความต้องการพิเศษ 3) การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศักยภาพ 4) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่บกพร่องเฉพาะราย 5) การพัฒนาความงอกงามภายในของบุคคลมุ่งสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 6) การพัฒนาทางอาชีพตามศักยภาพของผู้รับบริการ เป็นต้น

ตัวอย่างของรูปแบบกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล มีดังนี้ กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาส่วนตัวและสังคม ได้แก่ การบริการปรึกษารายบุคคล สำหรับนักเรียนหรือผู้ปกครอง เพื่อนช่วยเพื่อน การปรับพฤติกรรม การบำบัดพิเศษ การจัดการความเครียด การพัฒนาอัตมโนทัศน์ กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางการศึกษา ได้แก่ การโค้ชเฉพาะราย การจัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษรายบุคคล การสอนซ่อมเสริมรายบุคคล การจัดห้องเรียนเฉพาะผู้ที่มีความต้องการพิเศษ การส่งเสริมความสามารถพิเศษทางการเรียน เป็นต้น

กิจกรรมแนะแนวด้านการพัฒนาทางอาชีพ เช่น กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพเฉพาะด้าน ได้แก่ ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นต้น กิจกรรมทางอาชีพ สำหรับผู้รับบริการที่มีความต้องการพิเศษ กิจกรรมการส่งเสริมทักษะทางอาชีพเฉพาะราย

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมแนะแนวรายบุคคล หมายถึง มวลประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองตอบความต้องการหรือความจำเป็นสำหรับผู้รับบริการรายบุคคล โดยใช้หลักการ วิธีการ และเทคนิคทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว กำหนดกิจกรรมโดยให้บริการครอบคลุมการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ

2.2 กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม

กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม (Group Guidance Activities) เป็นกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งสนองความต้องการของกลุ่มผู้รับบริการที่มีความต้องการคล้ายกันหรือเหมือนกัน ในที่นี้จะกล่าวถึงส่วนประกอบต่อไป ดังนี้ 1) ความหมาย 2) วัตถุประสงค์ และ 3) ลักษณะกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม จะเสนอรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม

กาซดา (Gazda, 1984 : 102) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เน้นการจัดการสารสนเทศหรือประสบการณ์เพื่อเอื้อต่อการวางแผนและจัดการกิจกรรมในกลุ่ม เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมเล่นเพื่อสำรวจทางอาชีพ เป็นต้น เขาเห็นว่าโดยทั่วไปกิจกรรมแนะแนวกลุ่มกำหนดขึ้นเพื่อการป้องกันปัญหาเป็นสำคัญ โดยมีขอบข่ายครอบคลุมการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ กิจกรรมแนะแนวกลุ่มได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อให้ประสบการณ์แก่ผู้รับบริการกลุ่มได้เรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนเพื่อประยุกต์ใช้ข้อมูลพัฒนาทักษะ โอกาสในการพัฒนาความงอกงาม และช่วยให้กลุ่มผู้รับบริการสามารถตัดสินใจในชีวิต ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม ได้แก่ เป็นวิธีให้บริการแนะแนวที่ประหยัดเวลาในการให้บริการและประหยัดผู้ให้บริการด้วย

2.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม

กิจกรรมแนะแนวกลุ่มกำหนดขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้รับบริการกลุ่มที่มีความจำเป็นหรือต้องการคล้ายกันหรือเหมือนกันได้มีโอกาสพัฒนาให้เข้าใจตนเองและตระหนักรู้คุณค่าของผู้อื่น เรียนรู้ที่จะปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างราบรื่นและเป็นสุขร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนาชีวิตทางการเรียนและอาชีพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะสื่อสารในกลุ่ม

2.2.3 ลักษณะกิจกรรมแนะแนวกลุ่ม

กิจกรรมแนะแนวกลุ่มอาจมีทั้งผู้รับบริการกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กาซดา ให้ความเห็นว่า ลักษณะกิจกรรมแนะแนวกลุ่มควรมีลักษณะน่าสนใจ หรือมีคุณค่าและสนองความต้องการของกลุ่ม ชมิดท์ (Schmidt, 1996 : 101-102) ให้ความเห็นว่า สำหรับการแนะแนวกลุ่มย่อย (Small Group Guidance) จะช่วยให้บุคคลพัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร วิธีการเผชิญกับความเครียด การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การตัดสินใจ การหางาน และทักษะการสัมภาษณ์งาน และเทคนิคการเรียน การแนะแนวกลุ่มมีลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันด้วยความสัมพันธ์อันดี กาซดา ให้ความเห็นว่า กิจกรรมแนะแนวกลุ่มใหญ่ (Large Group Guidance Activities) จะต้องเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์เฉพาะกลุ่มรับบริการ เช่น โปรแกรมการจัดการความเครียดสำหรับพนักงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ร่วมงานหรือกิจกรรมวันงานอาชีพสำหรับนักเรียนที่กำลังจะจบการศึกษา เป็นต้น

พอสรุปได้ว่ากิจกรรมแนะแนวกลุ่มควรกำหนดลักษณะกิจกรรม ดังนี้

1) **การสนองความต้องการผู้รับบริการกลุ่มย่อย** ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาเทคนิค การเรียน กิจกรรมพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล วิธีการเผชิญกับความเครียด การแก้ปัญหา ความขัดแย้ง การตัดสินใจ การทำงาน ทักษะการสัมภาษณ์งาน กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

2) **การสนองความต้องการของผู้รับบริการกลุ่มใหญ่** ได้แก่ กิจกรรมที่เอื้อประโยชน์ ต่อผู้รับบริการกลุ่มใหญ่ เช่น การจัดการความเครียดของผู้ทำงาน การเสริมสร้างสัมพันธภาพ ระหว่างผู้ร่วมงาน กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ กิจกรรมงานวันอาชีพ เป็นต้น

2.3 กิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ

กิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ เป็นกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งสนองความต้องการของผู้รับบริการกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ ที่ต้องการวิธีการให้บริการแตกต่างจากผู้รับบริการกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว เนื่องจากความจำกัดของความสามารถหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ ดังนี้ 1) ความหมาย 2) วัตถุประสงค์ และ 3) ลักษณะกิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ

2.3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ

เป็นมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บริการแก่ผู้รับบริการที่มีความจำเป็นหรือมีความต้องการแตกต่างจากผู้รับบริการรายบุคคล หรือผู้รับบริการกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว กิจกรรมแนะแนวแบบนี้อาจต้องการเวลา โอกาส หรือแหล่ง เรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น โครงการเข้าค่ายทางอาชีพ หรือการให้บริการแนะแนวสำหรับผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โครงการเสริมสร้างจิตสาธารณะในสถานพยาบาล เป็นต้น

2.3.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ

กำหนดขึ้นเพื่อสนองความต้องการหรือความจำเป็นที่มีลักษณะต้องใช้เวลา โอกาส แหล่งเรียนรู้ ลักษณะเฉพาะของผู้รับบริการทั้งที่เป็นรายบุคคลและแบบกลุ่ม หรือต้องการ บุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมให้บริการผู้รับบริการที่มีความต้องการเฉพาะทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ทั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์จริง ในการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3.3 ลักษณะกิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษ

กิจกรรมแนะแนวที่เป็นโครงการพิเศษจะสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการเป็นพิเศษ โดยต้องจัดทำเป็นแผนงานหรือโครงการพิเศษ และมีการบริหารจัดการ ที่มีคุณภาพ เช่น การเตรียมงาน เตรียมสถานที่ จัดหาวิทยากร หรือกำหนดกิจกรรมเป็นพิเศษ

เตรียมบุคลากรผู้รับบริการ วางแผนเรื่องการเดินทาง ความปลอดภัย และงบประมาณ การจัดกิจกรรมแนะแนวในลักษณะนี้มีประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อผู้รับบริการให้มีโอกาสฝึกทักษะ หรือเรียนรู้ในเวลา โอกาส สถานที่เรียนรู้ที่มีคุณค่าในสภาพจริง ตัวอย่างของกิจกรรมแนะแนว ที่เป็นโครงการพิเศษ เช่น โครงการเข้าค่ายพัฒนาอาชีพ ค่ายพัฒนาทักษะการเรียนรู้ หรือ ค่ายจิตสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ อาจจัดโครงการฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ การสัมมนา (Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การฝึกอบรมในงาน (On the Job Training) รวมทั้งโครงการแนะแนวนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น โครงการแนะแนวอาชีพสำหรับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือโดยการแนะแนวบุคลากรที่ช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการ พิเศษ เป็นต้น

บทที่ 3

การออกแบบกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3.1 ความหมายและขอบข่ายของทักษะชีวิต

3.1.1 ความหมายของทักษะชีวิต

มีผู้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้หลายประการ ดังนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2556 : 1) ระบุว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ครอบคลุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยสัมพันธ์อันดีต่อกัน การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพแวดล้อม และความสามารถในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อันส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

เทพ สงวนกิตติพันธ์ (2545 : 1) ให้ความหมายของ “ทักษะ” ว่าเป็นความรู้ ความสามารถหรือความชำนาญในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ ส่วน “ชีวิต” หมายถึง ความเป็นอยู่หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย สังคม และจิตใจ ดังนั้น ทักษะชีวิต (Life Skills) จึงหมายถึง ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่จะช่วยให้ความเป็นอยู่หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย สังคม และจิตใจของบุคคลให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต นอกจากนั้น ในการสัมมนาเรื่องแนวโน้มการปฏิรูปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เสนอทักษะสำคัญในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เป็นความสามารถในการเรียนรู้ของคนในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการจัดการและความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์ คิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2558 : 18-19) ให้ความหมายของทักษะชีวิตที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นความสามารถที่เรียนรู้ พัฒนาตนและประเทศได้ โดยไม่ติดกับดักของกระแสโลก ซึ่งครอบคลุมทักษะในการคิดวิจรณ์ญาณ และการประเมิน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ ทักษะการผลิตและคิดนวัตกรรม ทักษะการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและความมั่นใจในตน และทักษะทางคุณธรรมและความรับผิดชอบ

กล่าวโดยสรุป ทักษะชีวิต (Life Skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการจัดการชีวิตด้านต่าง ๆ ทั้งการครองชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม การพัฒนาการคิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเตรียมชีวิตด้านการงานอาชีพ การมีความสามารถพัฒนาทักษะพื้นฐาน ทางการงานอาชีพ อันส่งผลถึงคุณภาพของบุคคล เพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3.1.2 ขอบข่ายของทักษะชีวิต

ผู้เขียนอาศัยขอบข่ายการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ในสถานศึกษา มาแยกทักษะชีวิตออกเป็น 3 ขอบข่าย ได้แก่ ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ โดยเสนอการวิเคราะห์ปัญหา และความจำเป็น ที่ต้องการพัฒนาทักษะชีวิตของคนไทยในศตวรรษที่ 21 ดังจะกล่าวต่อไปในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 วิเคราะห์ปัญหาและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาทักษะชีวิตของคนไทยในศตวรรษที่ 21 ในขอบข่ายของการบริการและแนว
และการบริการเชิงจิตวิทยา

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<p>1. สภาพที่ปรากฏเป็นทุกขในชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยึดมั่นกับสิ่งที่คุ้นเคยอย่างจำเจ ส่งผลต่อทุกขทางกายที่ไม่แข็งแรง มีอารมณ์จิตใจฝ้ายต่ำ มีชีวิตด้วยการสนองความต้องการตามที่กิเลสพาไป เครียดเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ - มีความขัดแย้งในชีวิตครอบครัวและสังคม - นิยมความสนุกสนาน มีใช้ความถูกต้อง สัมพันธภาพในครอบครัวอ่อนแอ - ใช้การเผชิญปัญหาด้วยวิธีทำลายล้าง <p>อย่างไร้ทิศทางตามอารมณ์ที่เปราะบาง และขาดการควบคุม</p>	<p>1. สภาพที่ปรากฏเป็นทุกขในการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริโภคนิยมมากกว่า จะศึกษาอ่าน เขียน ค้นคว้า ทดลองวิจัยด้วยตนเอง ใช้วิธีการลอกเลียนแบบง่าย โดยปราศจากความใส่ใจที่แท้จริง จึงไม่สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง - ไม่มีความอดทน พากเพียร แต่ใช้วิธีมก่ง่ายเพื่อผ่านพ้นภารกิจไป โดยปราศจากทักษะอย่างแท้จริงแต่ละเรื่อง - เรียนเพื่อมุ่งไปรับรองโดยไม่มีความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ จึงไม่สามารถสร้างสรรค์งานบนพื้นฐานของศาสตร์อย่างแท้จริง - ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพียงเพื่อสนุกแก้เหงา ไม่ได้ใช้เพื่อเป็นผู้สร้าง หรือผลิตผลงาน 	<p>1. สภาพที่ปรากฏทุกขด้านการงานอาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลงวัตถุ มีค่านิยมฉาบฉวย สนใจทำงานเพียงเพื่อได้ค่าตอบแทนสูงและได้มาโดยง่าย - ใช้วิธีการหาทรัพย์สินทางลัดอย่างไม่ถูกต้องขาดความรับผิดชอบในภารกิจของตน - ตัดสินใจด้วยตัวเองไม่ได้จนต้องแก้ปัญหาและทนทุกข์ซ้ำซาก - สนใจการทำงานสบาย จึงเลือกงานเบื่องานบ่อย ไม่มีความชำนาญโดยเฉพาะ - ไม่ประสบความสำเร็จในงาน ถูกไล่ออกหรือไม่สามารถสร้างงานด้วยตนเอง

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<ul style="list-style-type: none"> - ตื่นตระหนกข่าวสารเชิงลบที่มุ่งร้าย ทำให้เสียเวลา เสียโอกาส และขัดแย้งกัน - ปฏิบัติตนผิดกฎหมาย ขาดวินัย โดยเฉพาะการจราจรทำให้ผู้อื่นล้มตาย บาดเจ็บ พิการ จนติดอันดับโลกต้น ๆ - บริโภคอย่างฟุ่มเฟือย ขาดนิสัยพอเพียง - จึงเผชิญปัญหาเฉพาะหน้าอยู่ตลอดเวลา <p>สรุปว่า : ขาดทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตน และสังคม (Personal and Social Development Skills)</p>	<p>สรุปว่า : ขาดทักษะการเรียนรู้ (Study Skills)</p>	<p>สรุปว่า : ขาดทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ (Basic Career Skills)</p>
<p>2. สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดความรู้โลกรอบตัว ไม่เข้าใจ - ความดี-ความงาม ความผิด-ความถูกต้อง หรือความดี-ความชั่ว ขาดการควบคุม พฤติกรรมตนเอง - ไม่เชื่ออำนาจในตน ไม่เชื่อกฎการกระทำ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ - มี EQ, AQ, MQ ต่ำ 	<p>2. สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการฝึกที่เอาจริงเอาจังในการเรียนรู้ แต่ละเอียด และไม่สามารถวิเคราะห์ พิจารณา และสังเคราะห์งานได้ - ขาดการฝึกความอดทนและความเพียร ใ้รู้จริง รู้รอบ 	<p>2. สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการตระหนักรู้ตน ทั้งบทบาท-หน้าที่ โดยเฉพาะการพึ่งตนเอง - ขาดวุฒิภาวะทางอาชีพ - เป็นผู้บริโภคนิยม ขาดการฝึกให้เป็นผู้ผลิตงาน - สนใจความสบายมากกว่าการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<ul style="list-style-type: none"> - ขาดความสามารถจัดการความขัดแย้ง โดยเฉพาะในครอบครัว - ขาดการตระหนักรู้ของความสามารถ - ทัศนคติต่อกัน มีจิตมุ่งร้ายต่อกัน - ไม่ได้รับการฝึกวินัยในตน และวินัยทางสังคมอย่างเคร่งครัด - ขาดจิตลักษณะมุ่งอนาคต - ขาดรูปแบบและสิ่งแวดล้อมที่ดีของอารยชนจากบุคคลรอบข้าง และขาดการฝึกหัดพัฒนาชีวิตไปสู่ความดีงาม - ขาดการส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาคุณค่าตลอดชีวิต (Long Life Development) 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการส่งเสริมค่านิยมในการเรียนรู้ เพื่อความชำนาญมากกว่าเกรด หรือ ต้องการเพียงใบรับรอง - ขาดการใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ และอย่างมีจริยธรรม - ขาดการส่งเสริมความเชื่อมั่นว่าโลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ฉะนั้นชีวิตย่อมต้องพัฒนาตลอดไป โดยการรักษนิสัยการเรียนรู้ ตลอดชีวิต - ขาดการส่งเสริม Long Life Education 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการตระหนักรู้ค่านิยมในงานอาชีพที่แท้จริง - ขาดการวางแผนชีวิตและอาชีพ - ประสบความสำเร็จในเส้นทางงานเป็นทีม - ปรับตัวยาก ขาดการยอมรับให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทำงานเพื่อผลประโยชน์ แต่ไม่มุ่งพัฒนาสังคมที่นำอยู่ร่วมกัน - ขาดการส่งเสริม Long Life Career Education

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<p>3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ความต้องการของบุคคลและความคาดหวัง ของครอบครัวและสังคมในด้านการพัฒนา ชีวิตส่วนตัวและสังคม</p> <p>3.1 สามารถดำเนินชีวิตของตนได้อย่าง สงบสุขและมีความสุข</p> <p>3.2 สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธ์ อย่างราบรื่นในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐาน แห่งความเมตตา กรุณา</p> <p>3.3 สามารถพัฒนาตนไปตามศักยภาพ ตามวัยสู่ความเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีคุณค่า แก่สังคม</p> <p>3.4 ระบบการศึกษาต้องวางแผนการศึกษา ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้ออก กลางคืน ผู้ที่จบการศึกษาไปในแต่ละ ระดับ และผู้สูงอายุ</p>	<p>3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ความต้องการของบุคคลและความคาดหวัง ของสังคม ในด้านการพัฒนาการเรียนรู้</p> <p>3.1 มีนิสัยและทักษะการเรียนรู้ที่ดี</p> <p>3.2 มีความเชื่อและแรงจูงใจว่าตนสามารถ พัฒนาได้ตามศักยภาพของตน</p> <p>3.3 สามารถคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ คิดสังเคราะห์ และแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาการเรียน ให้ก้าวหน้าขึ้นได้</p> <p>3.4 สามารถวางแผนและจัดการชีวิต การเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมาย</p> <p>3.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่าง มีคุณค่าแก่การพัฒนาการเรียนรู้</p> <p>3.6 ระบบการศึกษาต้องส่งเสริมให้บุคคล เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต</p>	<p>3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ความต้องการของบุคคลและความคาดหวัง ของสังคมในด้านการพัฒนาชีวิตการงาน อาชีพ</p> <p>3.1 เข้าใจบุคลิกภาพ ความสามารถ และ ความถนัด รวมทั้งค่านิยมของตน</p> <p>3.2 รู้จักโลกกว้างทางการงานอาชีพ</p> <p>3.3 เรียนรู้ค่านิยมของงานอาชีพ</p> <p>3.4 สามารถพัฒนาคุณภาพะทางอาชีพ</p> <p>3.5 มีทักษะพื้นฐานของการทำงานอาชีพ มีนิสัย รับผิดชอบ และซื่อสัตย์ในการทำงานทั่วไป</p> <p>3.6 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ</p> <p>3.7 ระบบการศึกษาต้องส่งเสริมให้มี แผนพัฒนา Long Life Career Education อย่างต่อเนื่องทุกระดับการศึกษา</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<p>4. แนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม ดังต่อไปนี้</p> <p>4.1 ด้านการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิต</p> <p>4.1.1 ส่งเสริมศรัทธาหรือความเชื่อว่าเป็นชีวิตและสังคมต้องเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การรู้ทันการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อการรับรู้ชีวิตตามความเป็นจริง</p> <p>4.1.2 จัดประสบการณ์ใหม่โอกาสพิจารณาเปรียบเทียบผลของการอยู่ร่วมกันอย่างเบียดเบียนและการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล</p> <p>4.1.3 ส่งเสริมให้มีโอกาสพิจารณาบทบาทตนเอง เพื่อเลือกแนวทางการค้าเงินชีวิตที่ดีกว่า</p> <p>4.1.4 ส่งเสริมการตระหนักรู้ว่า การเชื่ออำนาจในตนและมุ่งอนาคตส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคม</p>	<p>4. แนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้</p> <p>4.1 ด้านการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิต</p> <p>4.1.1 ส่งเสริมศรัทธาหรือความเชื่อว่าเป็นความสามารถทางการเรียนของแต่ละคนแตกต่างกัน แต่ทุกคนสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้</p> <p>4.1.2 จัดประสบการณ์ใหม่โอกาสพิจารณาเปรียบเทียบผลของการขาดทักษะการเรียนรู้กับการที่มีทักษะการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ</p> <p>4.1.3 ส่งเสริมให้มีโอกาสพิจารณาบทบาทตนเอง เพื่อเลือกแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ต่อไป</p> <p>4.1.4 ส่งเสริมให้ทำการฝึกพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่อไป</p>	<p>4. แนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ ดังต่อไปนี้</p> <p>4.1 ด้านการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิต</p> <p>4.1.1 ส่งเสริมศรัทธาหรือความเชื่อว่าเป็นการทำงานเป็นภารกิจสำคัญในชีวิตมนุษย์ที่ต้องพึ่งตนเอง</p> <p>4.1.2 จัดประสบการณ์ใหม่โอกาสพิจารณาเปรียบเทียบผลของการพึ่งตนเองกับไม่สามารถพึ่งตนเองได้</p> <p>4.1.3 ส่งเสริมให้มีโอกาสพิจารณาบทบาทตนเอง เพื่อเลือกแนวทางการพัฒนาทักษะพื้นฐาน</p> <p>4.1.4 ส่งเสริมการตระหนักรู้ว่า โลกมีการงานอาชีพเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลกสมอบคคนที่ต้องการมีความมั่นคงทางการงานอาชีพ จำเป็นต้องเตรียมตัว</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<p>4.1.5 ส่งเสริมการตระหนักรู้ว่า พฤติกรรมของตนมีผลต่อ พฤติกรรมคนอื่น</p> <p>4.1.6 การฝึกพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตน และสังคมที่เกี่ยวข้อง</p> <p>4.2 ความสามารถในการจัดการชีวิต</p> <p>4.2.1 ความเข้าใจและตระหนักรู้ตน การยอมรับตนและผู้อื่น</p> <p>4.2.2 การปรับตัวและการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น</p> <p>4.2.3 การประเมินตนและการวิเคราะห์ ปัญหาและการจัดการปัญหา ด้วยปัญญา</p> <p>4.2.4 การวางแผนชีวิตและการดำเนิน ตามแผนอย่างเหมาะสมกับบริบท หน้าที่และสถานการณ์</p> <p>4.2.5 การพัฒนาชีวิตให้มีคุณค่า แก่ครอบครัวและสังคม</p>	<p>4.2 ความสามารถในการจัดการชีวิต ด้านการเรียนรู้ต่อไป</p> <p>4.2.1 ทำความเข้าใจเป้าหมายทางการเรียน</p> <p>4.2.2 ความสามารถประเมินทักษะ การเรียนของตน</p> <p>4.2.3 วิเคราะห์นิสัยทางการเรียน</p> <p>4.2.4 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา การฟัง พูด อ่าน เขียน คิด</p> <p>4.2.5 มีวิเคราะห์ปัญหาทางการเรียน และวางแผนการเรียนรู้ของตน</p> <p>4.2.6 มีบริการการใช้เวลาในการเรียน</p> <p>4.2.7 มีพัฒนาความสามารถพิเศษ หรืองานอดิเรกที่ชอบและมีคุณค่า</p> <p>4.2.8 มีใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มคุณภาพทางการเรียน</p>	<p>4.1.5 การพัฒนาทักษะพื้นฐานการทำงาน อาชีพต่อไป</p> <p>4.2 ความสามารถในการจัดการชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ ดังนี้</p> <p>4.2.1 ทำความเข้าใจเป้าหมายในชีวิต และอาชีพ</p> <p>4.2.2 ความสามารถในการประเมิน ทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ ด้านต่าง ๆ</p> <p>4.2.3 พัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ เช่น ความคิดวิเคราะห์ การออกแบบงาน สร้างชิ้นงาน ความอดทน การเผชิญปัญหาและ ฝ่าฟันอุปสรรค ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีมและภาษา</p> <p>4.2.4 มีพัฒนาความสามารถพิเศษ</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<p>4.2.6 การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ ในครอบครัวและสังคม</p> <p>4.2.7 ส่งเสริมให้การจัดการอารมณ์ ที่เหมาะสม (EQ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเผชิญปัญหาและอุปสรรค อย่างสร้างสรรค์ (AQ) - การแสดงพฤติกรรมที่เกื้อกูล และค้ำจุนสังคม (MQ) <p>4.2.8 การดูแลชีวิตให้มีสุขภาพกาย และจิตที่ดี จัดตนเองให้พ้นจาก ความเสี่ยงภัยต่าง ๆ</p> <p>4.2.9 มีวินัยส่วนตัวและวินัยทางสังคม</p> <p>4.3 จัดการเครือข่ายความร่วมมือและ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อ ต่อการพัฒนาทักษะการพัฒนารชีวิตส่วนตน และสังคม</p>	<p>4.3 จัดการเครือข่ายความร่วมมือ และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้</p> <p>4.3.1 ประสานงานเครือข่ายครูทุกคน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในชุมชน ในการร่วมมือสนับสนุน ให้เด็กเรียนมีแรงจูงใจในการ พัฒนาการเรียนรู้ของตน</p> <p>4.3.2 จัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ การสอน และแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้</p> <p>4.3.3 ติดตาม ประเมินผล และพัฒนา เพื่ออย่างต่อเนื่อง ให้ครบทุกชั้นเรียน</p>	<p>4.2.5 ฝึกใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มคุณภาพงาน</p> <p>4.2.6 พัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ</p> <p>4.2.7 การวางแผนชีวิตและอาชีพ</p> <p>4.3 จัดการเครือข่ายความร่วมมือและ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อ ต่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงาน อาชีพ</p> <p>4.3.1 ประสานงานเครือข่ายครูทุกคน ผู้ปกครอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ เพื่อส่งเสริม ประสบการณ์ในงานอาชีพ</p> <p>4.3.2 จัดสภาพแวดล้อม สื่อ และ เครื่องมือในการฝึกทักษะพื้นฐาน การงานอาชีพ ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน</p>

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

การพัฒนาทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม	การพัฒนาทักษะการเรียนรู้	การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
<p>4.3.1 ประสานงานเครือข่ายครูทุกคน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในชุมชนให้ความร่วมมือในการ สนับสนุนและส่งเสริม โดยเป็นผู้ร่วมปฏิบัติ เป็นแบบอย่างที่ดี ของนักเรียน</p> <p>4.3.2 จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และร่วมมือกันส่งเสริมผู้เรียน ให้พัฒนาไปอย่างสอดคล้องกัน ระหว่างบ้าน-โรงเรียน-ชุมชน</p> <p>4.3.3 ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ครบทุกระดับชั้นเรียน</p>		<p>4.3.3 ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ครบทุกระดับชั้นเรียน</p>

3.2 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3.2.1 ความหมายและความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3.2.1.1 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต (The Designing of Classroom Guidance Activities on Life Skills) เป็นการกำหนดขอบเขต ทิศทาง เป้าหมาย กระบวนการพัฒนา เทคนิควิธี และการประเมินผล เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะใน 3 ขอบข่าย ได้แก่ ทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานการทำงานอาชีพ อันนำไปสู่การครองชีวิตที่เป็นปกติสุข อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และมีคุณค่าในสังคม

3.2.1.2 ความสำคัญของการออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีความสำคัญดังนี้

1) การศึกษาและฝึกออกแบบ เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในการให้บริการแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต อันเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างนวัตกรรมและเครื่องมือทางการแนะแนวของผู้ให้บริการแนะแนว

2) การศึกษาและฝึกออกแบบ เป็นการเพิ่มความชำนาญในการส่งเสริมการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางจิตวิทยาและการแนะแนว

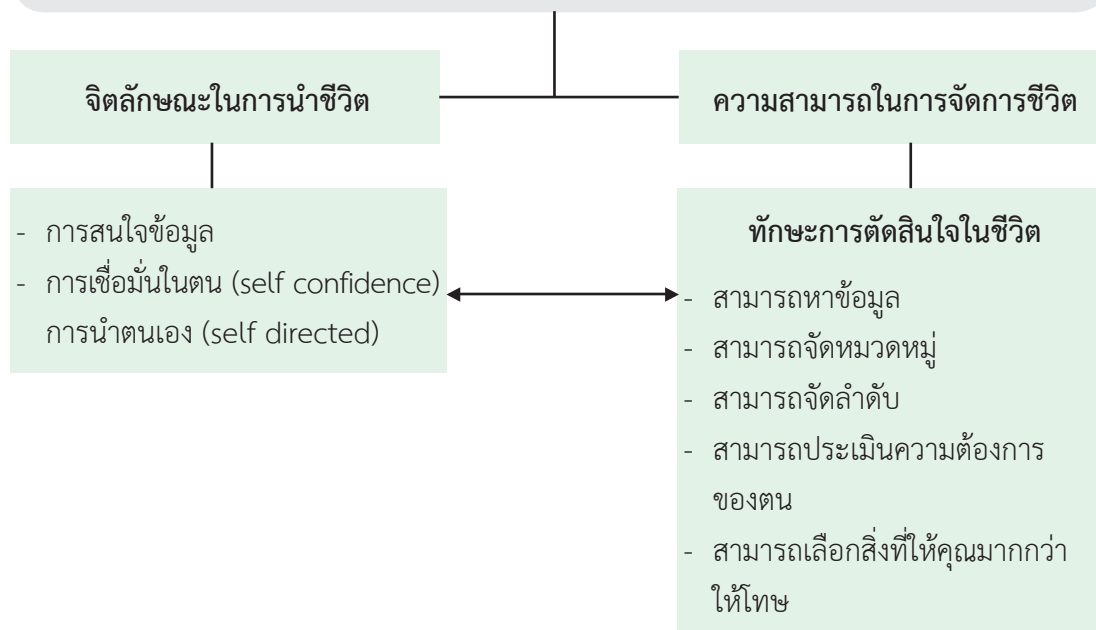
3) การศึกษาและฝึกออกแบบ เป็นการนำไปสู่การศึกษาและวิจัย อันเป็นพัฒนาการที่สำคัญของนักวิชาชีพทางการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

3.2.2 แนวคิดในการออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3.2.2.1 ในการออกแบบกิจกรรมแนะแนวควรให้ครอบคลุมขอบข่ายของทักษะชีวิต ได้แก่ ทักษะชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานการทำงานอาชีพ

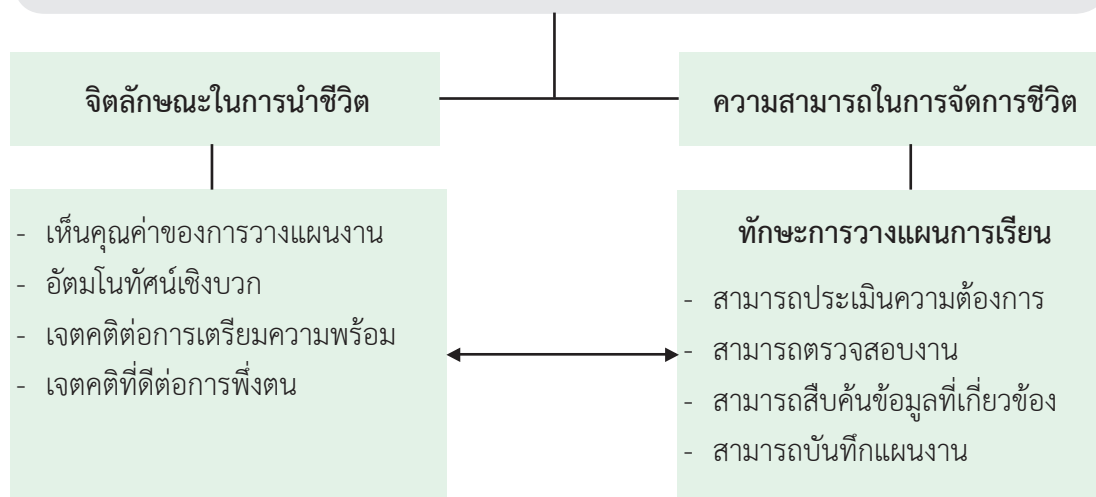
3.2.2.2 องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต การที่บุคคลจะพัฒนาตนให้มีความสามารถด้านต่าง ๆ อย่างมั่นคง พึ่งต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาจิตใจ อันมีทั้งศรัทธาหรือความเชื่อมั่นในตนว่าตนสามารถปรับตัว เปลี่ยนแปลงไปสู่การนำตนให้งอกงามได้ ส่วนความสามารถด้านต่าง ๆ ฝึกหัดได้ตามขั้นตอนหรือลำดับที่ถูกต้องเหมาะสม เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่น และฝึกหัดได้ พฤติกรรมที่พัฒนาก็จะอยู่คงทน นำตนได้ ฉะนั้น องค์ประกอบสำคัญของทักษะชีวิต จึงประกอบด้วย จิตลักษณะในการนำชีวิต และความสามารถในการจัดการชีวิตด้านต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตัวและสังคม

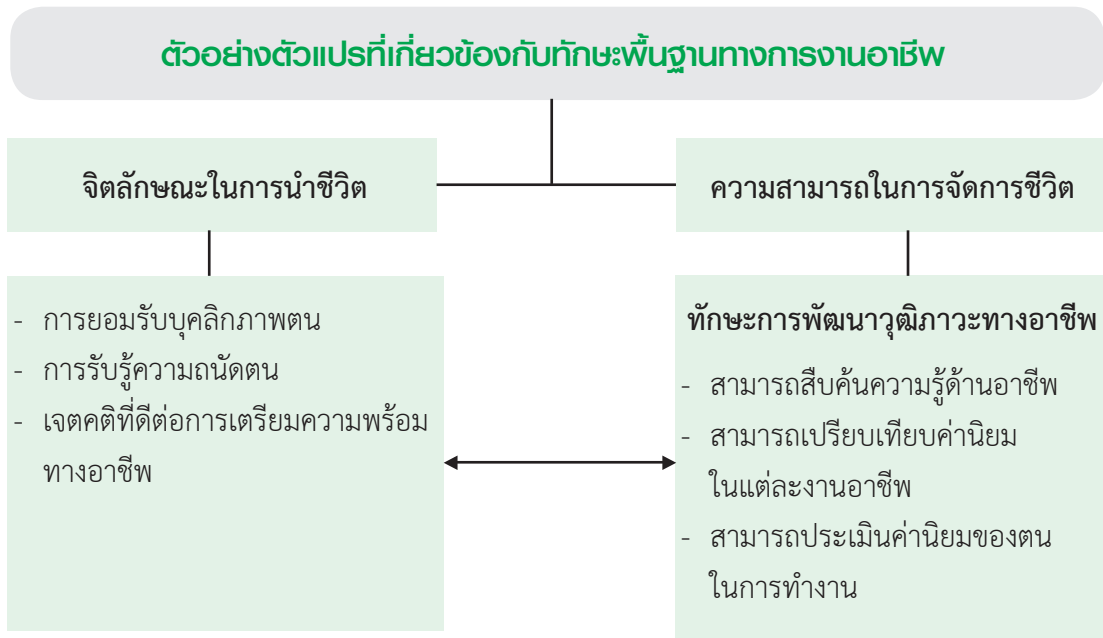

ภาพที่ 3.1 ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตัวและสังคม

ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้

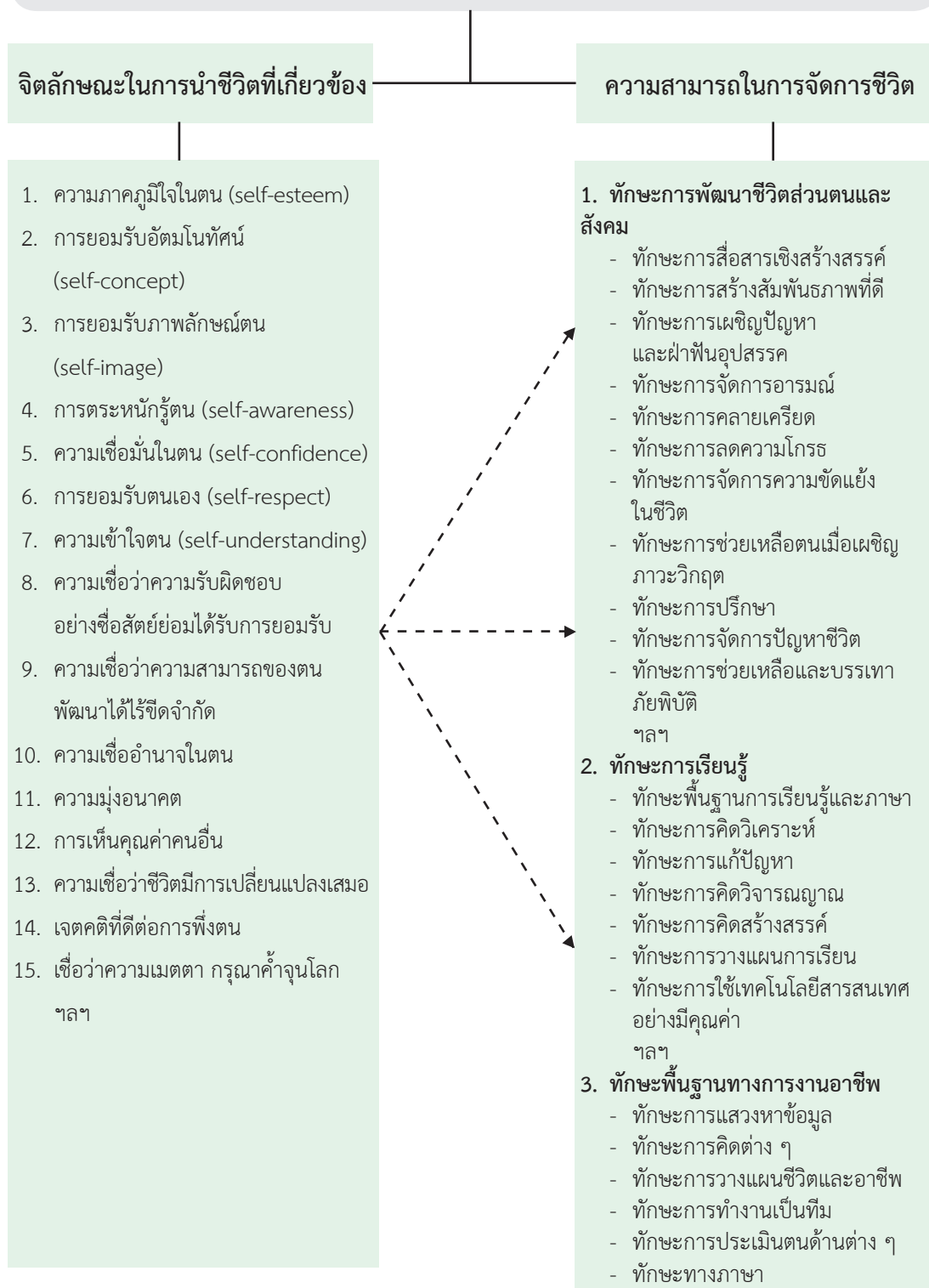

ภาพที่ 3.2 ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้

ภาพที่ 3.3 ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ

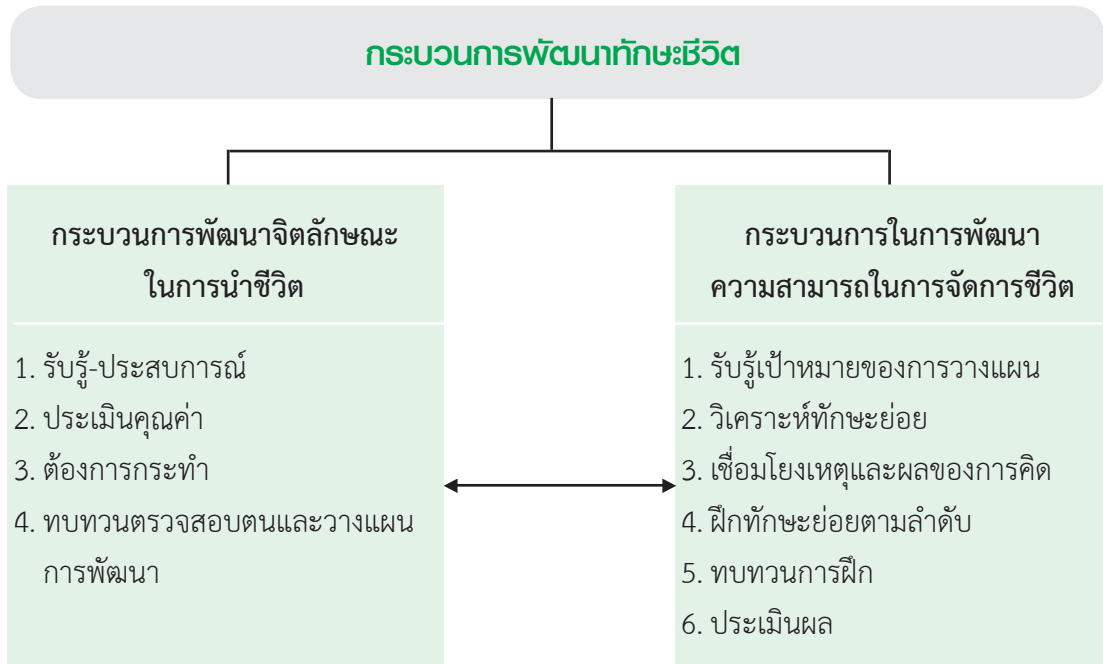
ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตใน 3 ขอบข่าย

ภาพที่ 3.4 ตัวอย่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตใน 3 ขอบข่าย

3.3 กระบวนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตและการพัฒนาความสามารถในการจัดการชีวิต

ภาพที่ 3.5 กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิต

จากภาพที่ 3.5 สืบเนื่องจากการพัฒนาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ประกอบด้วย การพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิต และความสามารถในการจัดการชีวิตด้านต่าง ๆ ในการออกแบบกิจกรรมแนะแนวจึงใช้กระบวนการพัฒนาตามแนวทาง จิตวิทยาการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิต โดย 1) จัดให้ผู้เรียนได้รับรู้สิ่งเร้า หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง 2) ประเมินคุณค่าด้วยการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น 3) ผู้เรียนจะมีโอกาสเลือกตัดสินใจเมื่อเผชิญเหตุการณ์ และ 4) มีการทบทวนตรวจสอบตนและวางแผนการพัฒนาตนต่อไป เน้นกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดการชีวิตตามแนวจิตวิทยาการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การรับรู้เป้าหมายของการวางแผน 2) วิเคราะห์ทักษะย่อย 3) เชื่อมโยงเหตุและผลของการฝึก 4) ส่งเสริมการฝึกทักษะย่อย ตามลำดับ 5) ทบทวนการฝึก และ 6) ประเมินผลผลการฝึก

บทที่ 4

กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว

4.1 แนวคิดสำคัญในการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน มีจุดประสงค์ส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้มีส่วนร่วม เรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาตนครอบคลุมขอบข่าย 3 ด้าน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติหรือจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความรู้ และความเข้าใจข้อมูล และสารสนเทศด้านต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการชีวิตด้านต่าง ๆ อาศัยแนวคิดสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

4.1.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวข้องกับหลักสูตรกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีคุณลักษณะที่ดีของเยาวชน มีค่านิยมของคนไทยเพื่อครองชีวิตอย่างมีคุณภาพ และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

4.1.2 กรอบแนวคิดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการแนะแนวแต่ละด้าน ประกอบด้วย จิตวิทยาสังคม จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาการศึกษา การจัดการกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนตามหลักพัฒนาการ และหลักการเรียนรู้โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะชีวิต

คำว่า “ทักษะ” หมายถึง ความสามารถที่บุคคลไม่เคยมีมาก่อน แต่จะได้เรียนรู้จนกระทั่งมีความชำนาญในการฝึกหัดปฏิบัติการเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาชีวิต (แสวง ทวีคุณ และคณะ, 2546 : 27)

จากข้อสรุปของกรมสุขภาพจิต (2542) เน้นว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และความสามารถในการจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัว ในสังคมปัจจุบัน และการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชาย-หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพจิต และจริยธรรม นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2538 : 1-3) เสนอว่า สาเหตุของพฤติกรรมบุคคลดีและเก่ง ล้วนมีสาเหตุทางจิตใจร่วมด้วย จากการศึกษาแนวคิด

ต้นไม้อธิบาย อธิบายว่า ถ้าต้องการเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องร่วมด้วยเสมอ ฉะนั้น ในการส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะชีวิต จึงต้องเน้นการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิต และทักษะการจัดการชีวิตด้วย

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเป็นผู้เรียนที่มีคุณลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้ มีคุณลักษณะที่ดีของเยาวชน และครองชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ 2) การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน ต้องใช้หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะพัฒนา

4.2 วิธีการและเทคนิคการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน

ในหัวข้อนี้จะเน้นสิ่งสำคัญ 2 เรื่อง ได้แก่ วิธีการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน และเทคนิคการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน

4.2.1 วิธีการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ในการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน มีกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้อง 2 ประการ ได้แก่ การกำหนดวิธีการเรียนรู้ กับขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนว มีรายละเอียด ดังนี้

4.2.1.1 การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิตมุ่งให้ผู้รับบริการ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ มีความสามารถ มีความชำนาญหรือมีความคล่องตัว ในการจัดการพัฒนาตนเองในเรื่องต่าง ๆ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527 : 125-127) เน้นว่า บุคคลที่จะมีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ควรได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในเรื่องสำคัญ 3 อย่างต่อเนื่องกัน ได้แก่

1) ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive Component) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องที่ศึกษาหรือฝึกฝนอยู่ในแง่ดีมีประโยชน์มากหรือน้อย ความรู้เชิงประเมินค่า จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเกิดเจตคติ ถ้าบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าต่อสิ่งที่เรียนไม่สมบูรณ์ หรืออาจมีความผิดพลาดจะทำให้เกิดความลำเอียงขึ้นได้

2) ความรู้สึกพอใจ (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกในเชิงชอบ/ไม่ชอบ พอใจ/ไม่พอใจ ต่อสิ่งที่เผชิญอยู่ ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติและสอดคล้องกับความรู้สึกประเมินค่าในสิ่งเดียวกันนั้น และ

3) ความพร้อมกระทำ (Action Tendency Component) เป็นความสามารถที่จะแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมเชิงส่งเสริมในสิ่งที่ตนพอใจ พร้อมทั้งจะเพิกเฉยหรือทำลายสิ่งที่ตนไม่ชอบ ไม่พอใจ ลักษณะดังกล่าวจะปรากฏออกเป็นพฤติกรรมขึ้นอยู่กับจิตลักษณะและสถานการณ์

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งย่อมต้องมีความรู้สึกหรืออารมณ์เข้าไปเป็นส่วนประกอบเสมอ ฉะนั้น วิธีการจัดประสบการณ์สำหรับกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวจึงต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตและทักษะการจัดการชีวิตด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วิธีการที่เน้นกระบวนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตจะต้องจัดโอกาสให้ผู้รับบริการได้รับรู้ประสบการณ์โดยผ่านประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ ผู้รับบริการมีโอกาสประเมินคุณค่าของประสบการณ์ เกิดความต้องการกระทำหรือเปลี่ยนแปลง เป็นการเตรียมความพร้อมปฏิบัติ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2. กระบวนการพัฒนาทักษะหรือความสามารถในการจัดการชีวิตเป็นวิธีการจัดการฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การรับรู้เป้าหมายโดยรวมของสิ่งที่ต้องการพัฒนา การวิเคราะห์ทักษะย่อย การสังเกต (เชื่อมโยงเหตุ-ผล) การฝึกทักษะย่อยตามลำดับ การทบทวนการฝึกและการประเมินผล

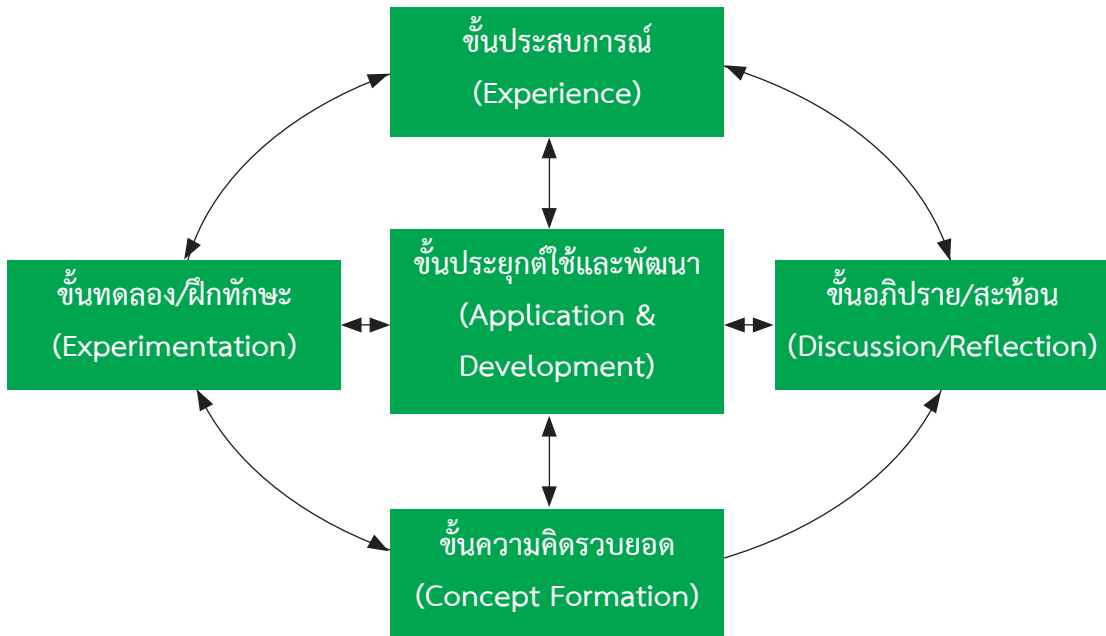
4.2.1.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมย่อมต้องมีการฝึกปฏิบัติ โดยยึดผู้รับบริการเป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์เรียนรู้ มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดที่สำคัญไว้ ได้แก่ โคลบี้ (Kolb's Learning Cycle, cited in Thorpe, S. & Clifford, J., 2003 : 15) ได้เสนองจรการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เริ่มจาก 1) โอกาสที่ผู้เรียนมีโอกาสรับรู้ประสบการณ์ 2) ผู้เรียนได้วิเคราะห์แนวคิด 3) ผู้เรียนได้มีโอกาสสรุปแนวคิดหรือองค์ความรู้ และ 4) ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ

ต่อมา ฮอนาย และมัมฟอร์ด (Honey and Mumford cited in Thorpe, S. & Clifford, J., 2003 : 16) ได้ปรับวงจรแห่งการเรียนรู้เดิมเป็น 1) ระยะเวลาประสบการณ์ (Activist) 2) ระยะเวลาสะท้อนความคิด (Reflector) 3) ระยะเวลาสรุปองค์ความรู้ (Theorist) และ 4) การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (Pragmatist)

นอกจากนั้น สุมณฑา พรหมบุญ (2540 : 16) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นประสบการณ์ตรง (Experience) 2) ชั้นอภิปราย/สะท้อน (Discussion/Reflection) 3) ชั้นสรุปองค์ความรู้ (Theorist) และ 4) ชั้นทดลอง/ประยุกต์ (Experimentation/Application)

จะเห็นว่านักวิชาการด้านการเรียนรู้มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ดังกล่าว จะเน้นให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน เริ่มจากการรับรู้ประสบการณ์ การอภิปรายและสะท้อนความคิดเห็นจากประสบการณ์ การสรุปองค์ความรู้ การฝึกหัดและการประยุกต์ใช้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรขยายขั้นตอนทดลองแยกออกจากการประยุกต์ใช้ เนื่องจากการทดลองหรือการฝึกหัดเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จึงได้ปรับขยายขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ นอกจากนั้น การประยุกต์ใช้ได้ปรับขยายเป็นขั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้รับบริการสามารถ

นำแนวคิด หลักการ วิธีการ หรือองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นกับตนเองไปใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ และยังสามารปรับขยายขั้นตอนหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้กว้างขวางหรือมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป จึงเสนอกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ปรับขยายแล้วตามภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) จากภาพดังกล่าว มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ (Experience) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นการให้โอกาสผู้เรียน ได้รับรู้ทางกาย ทางจิต-อารมณ์ และสภาพแวดล้อมเชิงประจักษ์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียนรู้ โดยการสังเกต พิจารณาคุณค่าผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งร่วมทดลองหรือปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกสนใจใฝ่รู้ต่อไป

2. ขั้นอภิปราย/สะท้อน (Discussion/Reflection) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิด วิเคราะห์หรือเสนอผลลัพธ์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้ ในขั้นประสบการณ์ โดยมีการกำหนดประเด็นต่าง ๆ ในการอภิปรายไว้ในขั้นนี้ให้ชัดเจน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เรียนรู้

3. ขั้นความคิดรวบยอด (Concept Formation) การเรียนรู้ในขั้นนี้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสรุปผลการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ในขั้นต้นระหว่างเหตุและผล หรือระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นองค์ความรู้ หรือเป็นหลักการที่ใช้อธิบายเรื่องราว กรณี หรือสถานการณ์อื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน

4. ขั้นทดลอง/ฝึกทักษะ (Experimentation) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองจากหลักการหรือองค์ความรู้ที่สรุปมาก่อนหรือทดลองตามหลักการซ้ำ หรือฝึกทักษะเพิ่มความชำนาญ รวมทั้งการประเมินพฤติกรรมตนเองว่าสามารถพัฒนาได้ในระดับต่าง ๆ

5. ขั้นประยุกต์ใช้และการพัฒนา (Application & Development) การเรียนรู้ในขั้นนี้ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ประยุกต์องค์ความรู้ ความคิด หรือข้อสรุปเข้าสู่ชีวิตประจำวัน พัฒนาให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งประเมินผลความก้าวหน้าของตน รวมทั้งการพัฒนาแนวคิดและวิธีการให้มีคุณภาพมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การออกแบบกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน ควรยึดหลักการทางจิตวิทยาที่ต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้รับบริการ และหลักการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นการพัฒนานักเรียน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ต้องจัดให้มีการพัฒนาจิตลักษณะและทักษะ เพื่อให้ผู้รับบริการได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดียอมต้องอาศัยจิตลักษณะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมด้วย สำหรับกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม ควรใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนดังกล่าวมาข้างต้น

4.2.2 เทคนิคการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน การออกแบบกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องคำนึงถึงการตอบสนองความต้องการตามวัยและลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยเลือกเทคนิคต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เทคนิคการเรียนรู้ที่ดีมักมีความน่าสนใจ จูงใจให้เข้าร่วมปฏิบัติการ ง่ายต่อความเข้าใจ เอื้อต่อการค้นพบข้อมูลใหม่ ส่งเสริมความกระตือรือร้น ช่วยฝึกความสามารถ ความชำนาญ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เสริมสร้างอารมณ์ พัฒนาความคิดและสติปัญญา เทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมอาจช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจใช้เทคนิคบางอย่างร่วมกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ก็ได้

ต่อไปขอเสนอตัวอย่างเทคนิคการเรียนรู้ต่าง ๆ ทางการศึกษาและจิตวิทยาที่อาจเลือกนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนโดยเสนอลักษณะของกิจกรรมไว้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมและพฤติกรรมที่คาดหวังเพื่อแสดงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้รับบริการเมื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เทคนิคการเรียนรู้ที่นำมาใช้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน

เทคนิคการเรียนรู้	ลักษณะของกิจกรรม	พฤติกรรมที่คาดหวัง
1. การอภิปราย	แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่เรียนรู้ หรือสิ่งที่เผชิญอยู่ในประเด็นต่าง ๆ อย่างอิสระ	- การคิดวิเคราะห์ - การถ่ายทอดความคิด - การนำเสนอความคิดที่หลากหลาย
2. การอภิปรายกลุ่ม	แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในกลุ่มที่ร่วมอภิปราย ในแง่มุมที่แตกต่างกันอย่างอิสระ	- การคิดวิเคราะห์ - การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น - การถ่ายทอดความคิด - การเปรียบเทียบหรือเชื่อมโยงความคิด
3. การทายปริศนา	แก้ปัญหาโจทย์ตามเงื่อนไข	- การคิดวิเคราะห์ - การเชื่อมโยงเหตุ-ผล - การสังเกตและสรุปข้อมูล ความคิด
4. การสืบค้นด้วยตนเอง	สืบค้น แสวงหาข้อมูลเพื่อประกอบ การตัดสินใจหรือสร้างองค์ความรู้	- การสังเกต - การรวบรวมข้อมูล - การสรุปองค์ความรู้
5. การเล่นเกม	ร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่มีกติกาท้าทาย ความอยากรู้ อยากรลอง	- การคิดวิเคราะห์ - การตัดสินใจ - การกล้าลอง - การผ่อนคลายอารมณ์
6. การแสดงบทบาท	ทดลองรวมบทบาทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในชีวิตแล้วสะท้อนความรู้สึกนึกคิด ที่แท้จริงของตน	- การเรียนรู้ความคิด ความรู้สึกของตน และคนอื่น - การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น
7. บทสนทนา	การกำหนดบทสนทนาของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกันซึ่งมีเป้าหมายที่ชัดเจน	- การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ - การคิดวิเคราะห์ - การสรุปความคิด
8. บทละคร	การจัดการแสดงตามบทที่สร้างขึ้น อย่างมีเป้าหมาย	- การกล้าแสดงออก - การสร้างแรงบันดาลใจ - การเรียนรู้ด้วยความเพลิดเพลิน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เทคนิคการเรียนรู้	ลักษณะของกิจกรรม	พฤติกรรมที่คาดหวัง
9. การโต้วาที	จัดญัตติหรือประเด็นที่ขัดแย้งกัน และใช้ทีมเสนอและทีมค้านในเวลา ที่กำหนด	- กล้าแสดงความคิดอย่างอิสระ - สามารถใช้ภาษาและเหตุผล ที่น่าเชื่อถือ
10. การฝึกหัด	ใช้แบบฝึกที่กำหนดเป้าหมายได้ อย่างชัดเจน เช่น การฝึกทักษะ การสื่อสารสร้างสรรค์	- มีความสามารถตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้
11. การใช้เครื่องมือ แบบสอบถาม แบบประเมิน หรือแบบทดสอบ	ใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน หรือแบบทดสอบ ที่ได้จัดทำอย่างมีเป้าหมาย และอ้างอิงแนวคิดที่น่าเชื่อถือได้	- สามารถประเมินตนเองด้านต่าง ๆ ประกอบความเข้าใจตน
12. การแบ่งกลุ่มร่วมคิด ร่วมวางแผน และ ร่วมทำงานตามโจทย์	จัดกลุ่มวางแผนร่วมกันทำงาน ตามโจทย์ที่จัดไว้อย่างมีเป้าหมาย ชัดเจน	- สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น - สามารถคิดวางแผนและดำเนินงาน ให้บรรลุผลสำเร็จ
13. การทดลอง เปลี่ยนบทบาท	การทดลองสวมบทบาทของ บุคคลอื่น ๆ ตามโจทย์	- เข้าใจความคิดและความรู้สึก ของผู้อื่น
14. การซ้อมบท	การฝึกหัดดำเนินชีวิตในแต่ละบทบาท ที่ตนเองจะต้องเกี่ยวข้องในอนาคต เช่น ทดลองตั้งครุฑ ทดลองเรื่องเด็ก	- เข้าใจความคิด ความรู้สึก ของผู้ที่เกี่ยวข้อง - ตระหนักรู้หน้าที่หรือสำนึกคุณ
15. มุมสนทนา	เปิดพื้นที่ในชั้นเรียนหรือในสถานศึกษา ให้ผู้เรียนมีโอกาสนพบบุคคล หรือวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านใดด้านหนึ่งโดยอิสระ	- เลือกแสวงหาความรู้ที่ตนสนใจ - เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้รอบตัว
16. การวาดภาพ	สร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ให้ถ่ายทอดจินตนาการในเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับตน	- การบำบัดด้วยศิลปะ - สามารถถ่ายทอดความคิด หรือจินตนาการออกมา - การผ่อนคลาย

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เทคนิคการเรียนรู้	ลักษณะของกิจกรรม	พฤติกรรมที่คาดหวัง
17. การแต่งเรื่อง	กำหนดเรื่องหรือโจทย์ให้ผู้เรียน แต่งเรื่องตามความคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์หรือความคิด สร้างสรรค์ของตน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถ่ายทอดออกมาผ่านข้อเขียน - ความคิดสร้างสรรค์ - พิจารณาตัวแบบที่ดี
18. การเล่าเรื่อง	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนถ่ายทอดความคิด หรือประสบการณ์ที่มีประโยชน์ต่อตน และผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้โอกาสเอื้อประโยชน์ทางความคิด หรือตัวอย่างอันดีแก่ผู้อื่น
19. การเรียนรู้จาก การสังเกตตัวแบบ	เลือกตัวแบบที่ดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้สังเกต	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสังเกตและเลียนแบบ พฤติกรรมอันพึงประสงค์
20. การเรียนรู้ชีวิต ด้วยการร่วม ในวิถีชีวิต	จัดให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ในสถานการณ์จริง โดยมีเวลาต่อเนื่องกันใช้ชีวิตร่วมด้วย กับแหล่งเรียนนั้น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสังเกต มีความเข้าใจ อย่างแท้จริง - มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียนรู้
21. ปฏิบัติการจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ	จัดโอกาสและสถานที่ให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติงานจริงด้านจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถปรับเปลี่ยนเจตคติ ต่อเรื่องที่เรียนรู้ในสถานการณ์จริง - ฝึกทักษะการมีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ
22. การจินตนาการ	จัดทำโจทย์ที่มุ่งให้ผู้เรียน คิดสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> - ความคิดสร้างสรรค์
23. การทดลองงาน	จัดหาโอกาส สถานปฏิบัติงาน หรือสถานประกอบการให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากผู้ชำนาญการ	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะการทำงาน - เรียนรู้ลักษณะของงาน
24. การแสดงผล การเรียนรู้ทางอาชีพ ด้วย Portfolios	จัดให้มีการแสดงผลการเรียนรู้ ด้านอาชีพที่สนใจโดยในระยะเวลา ระยะหนึ่ง โดยถ่ายทอดลง Portfolios	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถรายงานผลงานพัฒนา ทางด้านอาชีพที่ตนสนใจผ่านการเรียนรู้ เพิ่มความชำนาญ แสดงว่าตนมีศักยภาพ ระดับหนึ่ง
25. การใช้สถานการณ์ จำลอง	จัดสถานการณ์จำลองเพื่อเรียนรู้ ด้านใดด้านหนึ่งในห้องเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - กล้าแสดงออก - ฝึกความเชื่อมั่นในตนเองนำไปสู่ การเห็นคุณค่าแห่งตน

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เทคนิคการเรียนรู้	ลักษณะของกิจกรรม	พฤติกรรมที่คาดหวัง
26. ท่องโลกอาชีพ	จัดให้มีการศึกษาดูงานในสถานที่ที่มีบุคคลผู้ทำงานหลากหลายอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจบทบาทหน้าที่และคุณลักษณะของบุคคลผู้มีอาชีพหลากหลาย - มีเจตคติที่ดีทางอาชีพ
27. เปิดตลาดความคิด	จัดโอกาสให้ผู้เรียนใช้พื้นที่ในโรงเรียนแสดงความคิดตามจุดประสงค์เป็นกลุ่มแล้วให้แต่ละกลุ่มเดินชมผลงานที่มีเจ้าของแนะนำ แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน	<ul style="list-style-type: none"> - กล้าแสดงออก - วางแผนจัดการ - รับและให้ Feedback อย่างสร้างสรรค์
28. นิทานสอนใจ	เลือกนิทานที่ตัวละคร มีพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> - คิดวิเคราะห์และได้แรงบันดาลใจในการฝึกหัดพัฒนาพฤติกรรมของตน
29. Buddy ผู้หวังดี	ให้เลือก Buddy คู่กรณีไม่รู้ตัวแล้วปฏิบัติที่ดีต่อกัน	<ul style="list-style-type: none"> - มีเจตคติที่ดีต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน - มีทักษะการเอาใจใส่และดูแลผู้อื่น
30. การแข่งขันทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ	จัดเวทีการแข่งขันทักษะการเรียนรู้หรือทักษะทางอาชีพโดยตั้งกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขการแข่งขันที่ชัดเจน	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะที่กำหนดไว้
31. การใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ	อ้างอิงคลิปเรื่องราวต่าง ๆ หรือใช้ข่าวสารที่เผยแพร่ในที่สาธารณะ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถคิดวิเคราะห์ - สามารถสืบค้นหาสาเหตุ
32. การเข้าค่ายเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ	จัดกิจกรรมการฝึกหัดความสามารถด้านพัฒนาบุคลิกภาพ หรือฝึกทักษะการเรียนรู้หรือทักษะอาชีพในระยะเวลาดังนี้	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถพัฒนาทักษะตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
33. การเรียนรู้ผ่านโครงการพิเศษ	จัดทำโครงการประจำปีหรือประจำภาคการศึกษา หรือโครงการพิเศษสำหรับนักเรียนบางกลุ่ม เช่น ในวาระที่นักเรียนจะจบการศึกษา หรือเข้าเรียนใหม่	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถในการปรับตัว - หรือมีโอกาเตรียมความพร้อมก่อนเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สถานภาพใหม่
34. การใช้เพลงดนตรี	นำเพลง แต่งเพลง หรือเสียงดนตรีประกอบการดำเนินกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือส่งเสริมความผ่อนคลายอารมณ์

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เทคนิคการเรียนรู้	ลักษณะของกิจกรรม	พฤติกรรมที่คาดหวัง
35. การจัดศูนย์การเรียนรู้ทางอาชีพต่าง ๆ	มีการจัดจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าเรียนรู้ลักษณะทางอาชีพต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจขอบข่ายบทบาททางอาชีพ - เปลี่ยนแปลงเจตคติทางอาชีพ - มีแรงจูงใจให้แสวงหาความรู้ทางอาชีพในสถานการณ์จริงต่อไป
36. เสียงเตือน	จัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการดูคลิป ฟังหรืออ่านคำเตือนหรือข้อเตือนใจให้คิดในมุมมองต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเลือกอาชีพต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - คิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ - การแสวงหาความเป็นจริงต่อไป
37. การกำกับดูแลตนเอง	ฝึกกำหนดเป้าหมายและวิธีการพัฒนาพฤติกรรมของตน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสอนตนและควบคุมตนได้
38. การวิเคราะห์การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล	จัดสถานการณ์การสื่อสารแบบต่าง ๆ ให้มีโอกาสเผชิญด้วยตัวเอง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแยกแยะเหตุ-ผล คุณ-โทษของการสื่อสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ - เลือกวิธีการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ได้
39. การฝึกกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม	จัดสถานการณ์ให้ได้แสดงตนในบทบาทต่าง ๆ หรือดูจากตัวแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม - แยกแยะผลที่เกิดจากการไม่กล้าแสดงออกหรือการแสดงออกแบบก้าวร้าวได้
40. การฝึกผ่อนคลายความเครียด	มีวิธีการต่าง ๆ ให้ทดลอง เช่น ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ หายใจระดับลึก การออกกำลังกาย ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถผ่อนคลายความเครียดอย่างเหมาะสมด้วยตนเอง
41. การคิดแบบหมวด 6 ใบของเดอบโน	ฝึกคิดตามขอบข่ายหมวด 6 ใบ ได้แก่ สีฟ้า สีขาว สีดำ สีแดง สีเขียว และสีเหลือง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถคิดได้หลายทิศทางอย่างรอบคอบ
42. การฝึกสมาธิ	การฝึกจิตให้สงบด้วยวิธีการต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมตนให้เกิดความสงบ เพิ่มความพร้อมในการเรียนรู้
43. กลุ่มสัมพันธ์	การดำเนินงานเป็นกลุ่มซึ่งมีบทบาทที่แตกต่างกัน	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจและยอมรับผู้อื่นได้ - มีความรู้สึกร่วมกันที่มีเพื่อนร่วมคิดร่วมทำงาน - เรียนรู้การจัดการความขัดแย้งในกลุ่ม

เทคนิคต่าง ๆ ดังกล่าวมีผลต่อพฤติกรรมคาดหวังที่แตกต่างกัน ผู้ออกแบบกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนอาจใช้เทคนิคเดียว หรือนำหลายเทคนิคมาประกอบกันตามวัตถุประสงค์ก็ได้ ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนควรมีการประเมินว่าแต่ละเทคนิคช่วยส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนได้เพียงใด แล้วพัฒนาปรับขยายกิจกรรมต่อไป

4.3 การจัดทำแผนกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน

การจัดทำแผนกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน เป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการให้บริการแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ซึ่งต้องประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาหาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น แล้วจัดทำเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสาระสำคัญ ในการจัดทำแผนกิจกรรมต่อไป ได้แก่ 1) ศึกษาเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวโดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม การบูรณาการความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข 2) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยองค์รวม มีความรู้ คุณธรรม จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต เน้นสมรรถนะ 5 และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ 3) ศึกษาแผนยุทธศาสตร์การแนะแนวระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น สามารถวางแผนชีวิตเกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 3 ขอบข่าย และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขและพอเพียง 4) ศึกษาลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นทั้งด้านกายภาพ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ 5) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงโดยรวมของโลก ซึ่งระบุไว้เป็นทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 เน้นทักษะที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้พื้นฐาน ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม การทำงานเป็นทีม และผู้นำสำคัญ คือ ทักษะการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และประการสุดท้าย 6) ศึกษาปัญหาความต้องการที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และวัยของผู้รับบริการ ในบริบทของสังคม วิทยาการ และสภาพแวดล้อมในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

4.3.2 เลือกทักษะสำคัญที่จำเป็นหรือต้องการพัฒนาโดยสอดคล้องกับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสาระสำคัญข้างต้นในขอบข่ายการพัฒนาส่วนตัว การพัฒนาทางการศึกษาและการพัฒนาทางอาชีพ เช่น การพัฒนาอัตมโนทัศน์ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้หรือการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ เป็นต้น

4.3.3 กำหนดสัดส่วนกิจกรรมแนะแนวครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ตามระดับชั้นเรียน (ตามตัวอย่าง)

ตารางที่ 4.2 ตัวอย่างการกำหนดสัดส่วนกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน การพัฒนาส่วนตัว และสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ ระดับมัธยมศึกษา สำหรับ ปีการศึกษา.....

ภาคการศึกษา 1	ขอบข่าย	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6
	การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	7	8	4	7	8	4
	การพัฒนาทางการศึกษา	7	6	6	7	6	6
	การพัฒนาทางอาชีพ	4	4	8	4	4	8
ภาคการศึกษา 2	การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	7	8	4	7	8	4
	การพัฒนาทางการศึกษา	7	6	6	7	6	6
	การพัฒนาทางอาชีพ	4	4	8	4	4	8
	รวม	36	36	36	36	36	36

หมายเหตุ : สถานศึกษาที่จัดเวลาสำหรับกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน 18 สัปดาห์/ภาคเรียน รวม 36 ชั่วโมง/ปี

จากตัวอย่างนี้ เป็นผลมาจากการตกลงร่วมกันระหว่างผู้มีความรับผิดชอบจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนแต่ละระดับชั้น ซึ่งให้น้ำหนักหรือจัดสัดส่วนแตกต่างกันตามลักษณะความจำเป็นหรือความจำเป็นตามความสามารถในการรับรู้ของผู้รับบริการ เช่น ผู้รับบริการอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่งจะเปลี่ยนระดับการเรียนรู้จากระดับประถมศึกษาไปสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวในด้านการเรียนรู้มากกว่าการพัฒนาทางอาชีพ หรือผู้รับบริการอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 เป็นช่วงจะจบประโยคการศึกษา จำเป็นต้องตระหนักถึงแผนการเรียนต่ออันเกี่ยวข้องกับการวางแผนอาชีพต่อไป จึงควรเน้นน้ำหนักด้านการพัฒนาทางอาชีพมากกว่าระดับชั้นอื่น เป็นต้น

4.3.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน โดยพิจารณาเลือกทักษะสำคัญ (ตามข้อ 4.3.2) ที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพ แล้วจัดทำเป็นหน่วยกิจกรรมหรือโปรแกรมแนะแนวแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจจะมีกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรมภายในเวลาที่เหมาะสม แล้วแบ่งเป็นคาบ/ชั่วโมง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 4.3 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
1 ปีการศึกษา รวม 36 ชั่วโมง

การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	การพัฒนาทางการศึกษา	การพัฒนาทางอาชีพ
หน่วยกิจกรรมที่ 1 ยอมรับ-ปรับตัว 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 1 ค้นหาความถนัด 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 1 ทุกอาชีพมีคุณค่า 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 2 คุณค่าแห่งตน 4 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 2 ทักษะการเผชิญปัญหา ทางการเรียน (AQ) 4 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 2 รักอาชีพที่ถ่องถื่น 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 3 รู้ทันอารมณ์ 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 3 นิสัยรักการอ่าน 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 3 มูลค่าเพิ่มทางอาชีพ 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 4 สื่อสารสร้างสรรค์ 4 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 4 รู้จักวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 4 ผู้ประสบความสำเร็จ 2 ชั่วโมง
รวม 14 ชั่วโมง	รวม 14 ชั่วโมง	รวม 18 ชั่วโมง
รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง		

จากตัวอย่างนี้ เป็นการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนของผู้รับบริการระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งกำหนดคาบ/ชั่วโมงตามสัดส่วนที่ตกลงกันไว้แล้ว โดยจัดการพัฒนาส่วนตัวและสังคม 4 หน่วยกิจกรรม รวม 14 ชั่วโมง การพัฒนาทางการศึกษา 4 หน่วยกิจกรรม รวม 14 ชั่วโมง และการพัฒนาทางอาชีพ 4 หน่วยกิจกรรม รวม 8 ชั่วโมง ในแต่ละหน่วยกิจกรรมจะมีจำนวนคาบ/ชั่วโมง ระหว่าง 2-4 ชั่วโมง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ การตระหนักในคุณค่า ทบทวนตรวจสอบและวางแผนพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง และพร้อมปฏิบัติหรือลงมือฝึกหัดพัฒนา เพื่อเพิ่มความสามารถหรือความชำนาญ

ตารางที่ 4.4 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
1 ปีการศึกษา รวม 36 ชั่วโมง

การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	การพัฒนาทางการศึกษา	การพัฒนาทางอาชีพ
หน่วยกิจกรรมที่ 1 รู้ทันตน (เข้าใจ-ยอมรับ-ปรับตัว) 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 1 ค้นหาความถนัด 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 1 อาชีพอาเซียน 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 2 จัดการอารมณ์เสีย 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 2 ทักษะการเผชิญปัญหา ทางการเรียน (AQ) 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 2 อาชีพที่เหมาะสมกับฉัน 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 3 ร่วมด้วยช่วยกันลดความรุนแรง (จิตอาสา) 2 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 3 อ่านเพื่อประโยชน์แห่งตน 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 3 ค่านิยมในงานที่สนใจ 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 4 ช็อกไม่หมด-คดกินไม่นาน และการอยู่อย่างพอดี 5 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 4 รู้จัก-วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 4 ภูมิใจอาชีพท้องถิ่น 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 5 สื่อสารสร้างสรรค์ (ปฏิเสธการกระทำที่เป็นโทษ) 3 ชั่วโมง	-	-
รวม 16 ชั่วโมง	รวม 12 ชั่วโมง	รวม 8 ชั่วโมง
รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง		

จากตัวอย่างนี้ เป็นการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนของผู้รับบริการระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งกำหนดคาบ/ชั่วโมงตามสัดส่วนที่ตกลงกันได้แล้ว โดยจัดการพัฒนาส่วนตัวและสังคม 5 หน่วยกิจกรรม รวม 16 ชั่วโมง การพัฒนาทางการศึกษา 4 หน่วยกิจกรรม รวม 12 ชั่วโมง และจัดให้มีการพัฒนาทางอาชีพ 4 หน่วยกิจกรรม รวม 8 ชั่วโมง ทั้งนี้เนื่องด้วยลักษณะและธรรมชาติของผู้รับบริการวัยนี้ต้องการเวลาและสาระสำคัญเกี่ยวกับการปรับตัว การรู้จักตนเอง เข้าใจอารมณ์ และจัดการอารมณ์ของตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาทางการศึกษาและการพัฒนาทางอาชีพที่มีคุณภาพต่อไป

ตารางที่ 4.5 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 1 ปีการศึกษา รวม 36 ชั่วโมง

การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	การพัฒนาทางการศึกษา	การพัฒนาทางอาชีพ
หน่วยกิจกรรมที่ 1 สื่อการสร้างสรรค์ 2 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 1 พัฒนาการเรียน 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 1 ข้อมูลอาชีพที่สนใจ 3 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 2 คุณธรรมคนอยู่ที่ การรับผิดชอบ 2 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 2 วางแผนการเรียน 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 2 บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับงาน 3 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 3 การเปลี่ยนแปลงสำคัญ 2 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 3 ทักษะการคิดแก้ปัญหา 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 3 วินัยการทำงาน 2 ชั่วโมง
หน่วยกิจกรรมที่ 4 การอยู่อย่างพอดี 2 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 4 ค่านิยมทางการเรียน 3 ชั่วโมง	หน่วยกิจกรรมที่ 4 การตัดสินใจ 3 ชั่วโมง

การพัฒนาส่วนตัวและสังคม	การพัฒนาทางการศึกษา	การพัฒนาทางอาชีพ
-	-	หน่วยกิจกรรมที่ 5 การเลือกอาชีพและเทคนิค ความสำเร็จ 5 ชั่วโมง
รวม 8 ชั่วโมง	รวม 12 ชั่วโมง	รวม 16 ชั่วโมง
รวมทั้งสิ้น 36 ชั่วโมง		

จากตัวอย่างนี้ เป็นการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนของผู้รับบริการ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกำหนดคาบ/ชั่วโมงตามสัดส่วนที่ตกลงกันไว้แล้ว โดยจัดการพัฒนาส่วนตัวและสังคม 4 หน่วยกิจกรรม รวม 8 ชั่วโมง การพัฒนาทางการศึกษา 4 หน่วยกิจกรรม รวม 12 ชั่วโมง และการพัฒนาทางอาชีพ 5 หน่วยกิจกรรม รวม 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ได้พิจารณาว่า ผู้รับบริการอยู่ในระดับชั้นที่ต้องเตรียมตัวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเรียนและอาชีพ จึงจัดให้มีเวลาและสาระด้านอาชีพมากกว่าด้านอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม การออกแบบหน่วยกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนของสถานศึกษาใด ๆ ควรพิจารณาเรื่องที่เหมาะสมกับความต้องการตามวัย หรือระดับชั้นที่ศึกษาและควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะหรือความจำเป็นของผู้รับบริการ รวมทั้งสภาพแวดล้อมหรือการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและโลกอาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้การออกแบบกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนสามารถสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการ ทางสถานศึกษาจึงควรมีการพิจารณาจัดทำร่วมกัน เพื่อให้ผู้รับบริการแต่ละระดับชั้นได้ประโยชน์สูงสุดและจัดกิจกรรมไม่ซ้ำซ้อนกัน

4.3.5 การออกแบบการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่เน้นทักษะชีวิต ในแต่ละหน่วยกิจกรรม ควรคำนึงถึงระยะการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับบริการตามแนวทางจิตวิทยา 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การตระหนักรู้ในคุณค่าหรือเสริมสร้างเจตคติ

ระยะที่ 2 การทบทวนตรวจสอบตนและวางแผนพัฒนาตน

ระยะที่ 3 การฝึกทักษะเพิ่มความชำนาญ

การตระหนักรู้ในคุณค่าหรือเสริมสร้างเจตคติ เป็นการจัดบรรยากาศหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้รับบริการตระหนักในคุณค่าหรือคุณค่าของสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เช่น การจะส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นในตน ผู้จัดกิจกรรมอาจเสนอสถานการณ์ที่มีทั้งบุคคลที่เชื่อมั่นตน และไม่เชื่อมั่นในตน พร้อมทั้งสภาพผลที่เกิดขึ้นแก่บุคคลเหล่านั้น โดยให้ผู้รับบริการพิจารณาเปรียบเทียบผล และระบุนิสัยหรือความต้องการของตนได้ ซึ่งผู้จัดกิจกรรมอาจจะเน้นในชั้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในชั้นประสบการณ์

การทบทวนตรวจสอบตนและวางแผนพัฒนาตน เป็นการวัดประสพการณ์ ให้ผู้รับบริการได้ตรวจสอบตนด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้เพื่อกำหนดว่าตนต้องการอยู่ใน สภาพใด โดยต้องมีการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้จัดการกิจกรรมอาจจะเน้นในชั้นการเรียนรู้ เชิงประสพการณ์ ในชั้นทดลอง/ฝึกทักษะ

การฝึกทักษะเพิ่มความชำนาญ เป็นการวัดประสพการณ์เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้ฝึกหรือทดลองปฏิบัติตามแผนที่ตนต้องการหรือกำหนดไว้ ทำให้การฝึกทักษะชีวิตมีทิศทาง ที่ชัดเจนโดยจัดให้มีขั้นตอนการฝึกหัดหรือทดลองตามหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดการกิจกรรม อาจจะเน้นในชั้นการเรียนรู้เชิงประสพการณ์ในชั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา

การออกแบบนี้ได้เสนอตัวอย่างไว้ เพื่อความเข้าใจก่อนการจัดทำแผนกิจกรรม

4.3.6 หลังจากการออกแบบตามระยะการเรียนรู้ทักษะชีวิต 3 ระยะแล้ว จัดการ ออกแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามวิธีการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (ตามตัวอย่าง)

ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมแนวแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การพัฒนาส่วนตัวและสังคม
หน่วยกิจกรรมที่ 5 : ปฏิเสธความเสี่ยง เวลา 3 ชั่วโมง โดยวิเคราะห์ปัญหาและความจำเป็น

สภาพปัญหาและความจำเป็น	ผลลัพธ์การเรียนรู้ (ผลลัพธ์ที่คาดหวัง)	จิตลักษณะและทักษะสำคัญที่ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	แนวคิดสำคัญ	เทคนิค
เกรงใจในสิ่งที่ไม่ควรเกรง อาจทำให้มีภัยมาถึงตน	1. ตระหนักถึงคุณค่าของเกรงใจที่เหมาะสม 2. ระบุผลจากความเกรงใจ 3. เสนอแนวคิดในการป้องกันความเสี่ยงจากความเกรงใจ	1. วิเคราะห์ปัญหา 2. เปรียบเทียบข้อมูล 3. เชื่อว่าตนป้องกันได้ 4. เสนอแนวคิดการแสดงพฤติกรรมความเกรงใจที่เหมาะสม	1. วิเคราะห์ปัญหาจากความเกรงใจ 2. เปรียบเทียบผลของพฤติกรรมเกรงใจ/ไม่เกรงใจ 3. เสนอแนวคิดการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม	1. การเกรงใจในสิ่งที่เลือก - อจาง่ายมาสู่ตน 2. การเกรงใจในสิ่งที่ควรเกรง - ยอมแพ้นภัย 3. มิตรภาพมิได้เกิดจากการตามใจ 4. การปฏิเสธที่เหมาะสม - ไม่ทำลายสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	กิจกรรมที่ 1 : เลือกว่าจะรับ - การมีศึกษา - แฝงฝังความคิด - คลิบร่ายในเครื่องตั้งมาจากเพื่อน
ขาดการวิเคราะห์ลักษณะจิตใจของตน และลักษณะจิตใจของตน และไม่มีโอกาสพัฒนาตน	1. เข้าใจลักษณะจิตใจตน และวางแผนพัฒนาตนโดยเลือกที่จะเกรงใจได้เหมาะสม	1. ตระหนักถึงภาวะจิตใจตน 2. เชื่อว่าสามารถพัฒนาจิตใจตนให้เข้มแข็งได้ 3. วางแผนพัฒนาตน	1. สำรวจลักษณะจิตใจตน 2. วิเคราะห์ผล 3. วางแผนการพัฒนาเรื่อง การลดความเกรงใจ	1. การสำรวจตนทำให้รู้จุดอ่อนของตน 2. ผู้ที่รู้จักอ่อนตนมีโอกาสปรับตัวสู่ความแข็งแรง 3. การเลือกปฏิเสธเป็นสิทธิในบุคคล 4. ผู้ที่มีความมั่นคงในเหตุผล ที่ถูกต้องย่อมปลอดภัย	กิจกรรมที่ 2 : ดูแลใจตนเอง - แบบสำรวจตนเกรงใจ - แบบฝึกหัดการเกรงใจที่เหมาะสม
ขาดทักษะการปฏิเสธ จึงอยู่ในภาวะเสี่ยง	1. เชื่อว่าตนสามารถปฏิเสธได้ 2. สามารถปฏิเสธภาวะเสี่ยงได้	1. ยอมรับว่าตนมีสิทธิจะป้องกันตนเองจากความเสี่ยง 2. เชื่อว่าจะพัฒนาตนได้ 3. สามารถปฏิเสธความเสี่ยงต่าง ๆ ได้	1. วิเคราะห์ผลการปฏิเสธที่เหมาะสม 2. เลือกปฏิเสธ 3. ฝึกการแสดงการยืนยันความมั่นคง	1. หลักการปฏิเสธประกอบด้วย การบอกความรู้สึก บอกความจำเป็น หรือผลที่จะตามมา การฝึกช่วยให้เกิดความมั่นใจและชำนาญ	กิจกรรมที่ 3 : ฝึกหัดไว้หมั่นคง - ใบความรู้ “หลักการปฏิเสธ” - สถานการณ์ฝึกทักษะการปฏิเสธ

ตัวอย่างการวางแผนการจัดกิจกรรมและแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) หน่วยกิจกรรมที่ 5 : ภูเขาสถิต

กิจกรรม	ขั้นประสบการณ์	ขั้นอภิปราย/สะท้อน	ขั้นความคิดรวบยอด	ขั้นทดลอง/ฝึกทักษะ	ขั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา	เครื่องมือและการประเมิน
กิจกรรมที่ 1 : เลือกที่จะรับ	1. ครูท้าทาย 2. ขวนขวายการมี “ความเกรงใจ” 3. แบ่งกลุ่มอภิปราย	ประเด็นอภิปราย - เรื่องนี้ใครเกี่ยวข้อง - มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ ปัญหาคืออะไร - เป็นปัญหาของใคร - ผลที่ตามมาของคน ที่ไม่เกรงใจจะเป็นอย่างไร - เหตุใดเขาจึงได้รับผลนี้ - ความเกรงใจให้ผลอย่างไร	สรุปแนวคิดสำคัญ และผลของ ความเกรงใจ	- เสนอแนวคิดทำ Mind- mapping ความเกรงใจ ที่เหมาะสมและ ไม่เหมาะสม - นำเสนอแลกเปลี่ยนกับ กลุ่มอื่น	- ถ้ามองว่าปฏิบัติตนเกี่ยวกับ ความเกรงใจอย่างไร จึงจะเหมาะสม - จัดการความคิดและ ความเข้าใจผิดในการ รักษามิตรภาพอย่างไร	1. กรณีศึกษา “ความเกรงใจ” 2. กระดาษเขียน (Mind-mapping) 3. คลิปเกี่ยวกับเรื่องดี 4. ประเมินจากการแสดง ความคิดเห็นและผลงาน
กิจกรรมที่ 2 : ดูเสียดตนเอง	1. ครูท้าทาย 2. ทบทวนว่ามีเหตุการณ์ เกี่ยวกับเกรงใจใหม่ 3. ทำแบบสำรวจตน “เกรงใจ”	ประเด็นอภิปราย - ได้คะแนนเท่าใด พฤติกรรมเป็นอย่างไร - เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น - สิทธิการตัดสินใจเป็นของใคร - ต้องการจะปรับปรุงตน อย่างไร เพราะอะไร	สรุปผลของ การสำรวจตนและ เสนอสิ่งที่บกพร่อง และวางแผน การพัฒนา	- แลกเปลี่ยนแนวคิดและ ประสบการณ์เกี่ยวกับ ความเกรงใจ - ยกตัวอย่างการรักษาสีทิ ตนในวัฒนธรรมแบบไทย	- อภิปรายการแสดง ความมั่นใจด้วยเหตุผล ที่เหมาะสม - ทำแบบฝึกหัดบันทึก ความมั่นใจของใจในรอบ 1 สัปดาห์ต่อไป	1. แบบสำรวจตน “เกรงใจ” 2. แบบฝึกทักษะความมั่นใจ ของใจตน 3. ประเมินจากการอภิปราย

กิจกรรม	ขั้นประสบการณ์	ข้ออภิปราย/สะท้อน	ขั้นความคิด รวบยอด	ขั้นทดลอง/ฝึกทักษะ	ขั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา	เครื่องมือและการประเมิน
กิจกรรมที่ 3 : ฝึกหัดไว้ที่นั่นคง	<ol style="list-style-type: none"> ครูทักทาย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ <ol style="list-style-type: none"> สัปดาห์ที่ฝึกหัด พิจารณาหลักการปฏิเสธร่วมกันแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สาธิตการปฏิเสธร่วมกัน ฝึกปฏิเสธรตามสถานการณ์และให้ feedback เชิงบวก 	<p>ประเด็นอภิปราย</p> <ul style="list-style-type: none"> รู้สึกอย่างไรในการฝึกปฏิเสธร มันใจจะให้ผลอย่างไร มีเทคนิคอะไรนอกเหนือจากตัวอย่างอีก 	สรุปแนวคิดสำคัญต่อการฝึกหัดปฏิเสธร	<ul style="list-style-type: none"> เสนอตัวอย่างหรือประสบการณ์ ฝึกทักษะการปฏิเสธรแนวทางที่ทำให้ไม่ตกเป็นเหยื่อความแกล้งใจ 	<ul style="list-style-type: none"> ร่วมกันเสนอแนวทางการพัฒนาในการปฏิเสธรผ่านการทำ Mind-mapping 	<ol style="list-style-type: none"> หลักการปฏิเสธร สถานการณ์ที่จะฝึกปฏิเสธร กระต่ายเขียน Mind-mapping ประเมินจากการฝึกหัด

ตัวอย่างการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

ตัวอย่าง

รูปแบบของแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
หน่วยกิจกรรมที่..... ชื่อ.....

กิจกรรมที่..... เวลา.....

จุดประสงค์เพื่อ 1) .....

2) .....

3) .....

แนวคิดสำคัญ (Concept).....

.....

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้.....

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นประสบการณ์ 1) .....

2) .....

ขั้นอภิปราย/สะท้อน.....

ขั้นความคิดรวบยอด.....

ขั้นทดลอง/ฝึกหัดทักษะ (เพิ่มความชำนาญ).....

ขั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา.....

การวัดและประเมินผล 1) .....

2) .....

บันทึกหลังการดำเนินกิจกรรม 1) .....

2) .....

ข้อเสนอแนะ.....

ตัวอย่าง
แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
 หน่วยกิจกรรมที่ 5 : ปฏิเสธความเสี่ยง

กิจกรรมที่ 1 เลือกที่จะรับ เวลา 50 นาที

- จุดประสงค์เพื่อ**
- 1) วิเคราะห์ปัญหาจากความเกรงใจกัน
  - 2) เปรียบเทียบผลจากพฤติกรรมเกรงใจและไม่เกรงใจ
  - 3) เสนอแนวความคิดการแสดงความเกรงใจในเหตุการณ์ที่เหมาะสม

- แนวคิดสำคัญ (Concept)**
1. ความเกรงใจในสิ่งที่เสี่ยงอาจนำภัยมาสู่ตน
  2. การเกรงใจในสิ่งที่ควรเกรงใจย่อมพ้นภัย
  3. มิตรภาพมิได้เกิดขึ้นจากการตามใจ
  4. การปฏิเสธที่เหมาะสมไม่ทำลายความสัมพันธ์

- สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้**
1. กรณีสืบศึกษา “ความเกรงใจ”
  2. กระดาษ A4 ใช้เขียนแผนผังความคิด องค์ประกอบในการเกรงใจ
  3. คลิปเรื่องภัยจากเครื่องดื่มที่เพื่อนมอบให้

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นประสบการณ์

- 1) ครูทักทายนักเรียน ชวนคุยเรื่องของความเสี่ยง ให้นักเรียนยกตัวอย่างภาวะเสี่ยง
- 2) ครูชักชวนว่าวันนี้จะลองเลือกพิจารณาความเสี่ยงจากคนใกล้ชิด โดยให้อ่านหรือแสดงบทบาทสมมติ กรณีสืบศึกษา “ความเกรงใจ” แล้วแบ่งกลุ่มอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดไว้ หรืออาจมีประเด็นเพิ่มเติมจากนักเรียนอีกก็ได้

ขั้นอภิปราย/สะท้อน

- 3) ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 3 คน ร่วมกันอภิปรายตามประเด็น
  - (3.1) เรื่องนี้มีใครเกี่ยวข้องบ้าง
  - (3.2) มีปัญหาเกิดขึ้นหรือไม่ ปัญหาคืออะไร เป็นปัญหาของใคร
  - (3.3) ทั้ง 2 คน มีพฤติกรรมต่างกันหรือไม่ อย่างไร
  - (3.4) ผลกรรมที่ตามมาของทั้ง 2 คน เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
  - (3.5) เหตุใดจึงทำให้เขาได้รับผลกรรมเช่นนั้น
  - (3.6) ความเกรงใจกันมีผลดีหรือผลเสียอย่างไร

(3.7) ความเกรงใจจะช่วยรักษามิตรภาพไว้ใช้หรือไม่ อย่างไร

(3.8) การปฏิเสธที่ไม่ทำลายสัมพันธ์ภาพเป็นไปได้หรือไม่

4) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปแนวคิดของตน

ชั้นความคิดรวบยอด

5) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดสำคัญ ดังนี้

(5.1) การเกรงใจในสิ่งที่เสี่ยง.....ทำให้ → .....

(5.2) การเกรงใจในสิ่งที่ควรเกรงยอม.....ทำให้ → .....

(5.3) มิตรภาพที่ดีไม่ได้เกิดจากการตามใจ ซึ่งทำให้ → .....

(5.4) การปฏิเสธที่ไม่ทำลายสัมพันธ์ภาพทำได้โดย..... → .....

ชั้นทดลอง/ฝึกทักษะ (เพิ่มความชำนาญ)

6) ครูแจกกระดาษ A4 กลุ่มละ 1 แผ่น พร้อมปากกาเคมี ให้เสนอแนวคิดการเกรงใจ ในเหตุการณ์ใดบ้างที่เหมาะสมและเหตุการณ์ใดบ้างที่ไม่เหมาะสม โดยทำ เป็นแผนผังความคิดหรือตารางแยกความคิดก็ได้

7) ครูให้นักเรียนนำเสนอแนวคิดของกลุ่ม

ชั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา

8) ครูถามนักเรียนว่าต่อไปนี้จะคิดอย่างไรในเรื่องความเกรงใจ

9) ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า ความคิดเก่า ๆ หรือการเข้าใจผิดในเรื่องการรักษา มิตรภาพ อะไรบ้างที่เราควรเปลี่ยนใหม่ เพื่อความปลอดภัยของตน

การวัดและประเมินผล

1) ประเมินความคิด ความเชื่อในเรื่องความเกรงใจของนักเรียน จากการอภิปรายระหว่างเรียน

2) สังเกตผลงานการเสนอแนวคิดของกลุ่ม แล้วประเมินผล ด้วยการให้ Feedback เชิงบวก

บันทึกหลังการดำเนินกิจกรรม 1) .....

2) .....

ข้อเสนอแนะ.....

ตัวอย่าง
แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
 หน่วยกิจกรรมที่ 5 : ปฏิเสธความเสี่ยง

กิจกรรมที่ 2 ดูแลใจตนเอง เวลา 50 นาที

- จุดประสงค์เพื่อ**
- 1) สำรวจใจตนในเรื่องความเกรงใจกัน
  - 2) วิเคราะห์ผลจากการสำรวจตน
  - 3) วางแผนการพัฒนาเรื่องการเกรงใจที่เหมาะสม

- แนวคิดสำคัญ (Concept)**
1. การสำรวจตนในเรื่องความเกรงใจทำให้รู้จุดอ่อนของตน
  2. ผู้ที่รู้จุดอ่อนของตนมีโอกาสปรับเปลี่ยนไปสู่ความเข้มแข็ง
  3. การเลือกปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคล
  4. ผู้ที่มีความมั่นคงในหลักการ/เหตุผลที่ถูกต้องย่อมปลอดภัย

- สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้**
1. แบบสำรวจความเกรงใจ
  2. แบบฝึกหัดใช้ความเกรงใจที่เหมาะสม

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นประสบการณ์

- 1) ครูทักทายนักเรียน ชวนทบทวนเรื่องความเกรงใจในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมาว่ามีเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตนหรือไม่ แล้วจัดการอย่างไร
- 2) ครูชักชวนให้ตรวจสอบตนเอง เมื่อเผชิญเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเกรงใจหรือเรื่องการปฏิเสธความเสี่ยง โดยแจกแบบสำรวจความเกรงใจ

ขั้นอภิปราย/สะท้อน

- 3) ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 3 คน ร่วมกันอภิปรายตามประเด็น
  - (3.1) จากการทำแบบสำรวจได้คะแนนเท่าใด พฤติกรรมเกี่ยวกับความเกรงใจอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรือปรับปรุง
  - (3.2) เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น โปรดระบุความคิดและความมั่นคงทางจิตใจของตนเอง
  - (3.3) เรามีสิทธิหรือไม่ที่จะตัดสินใจ และเราจะแสดงออกอย่างไร เพื่อรักษามิตรภาพทั้ง ๆ ที่เราไม่ปรารถนาจะทำตามเพื่อน
  - (3.4) อยากปรับปรุงตนอย่างไรให้มีความมั่นคงที่จะทำตามแนวคิดของตนที่เลือกแล้วว่าเหมาะสม

ชั้นความคิดรวบยอด

- 4) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดสำคัญ ดังนี้
  - (4.1) การสำรวจตนเพื่อให้รู้จักตนเองของตนช่วยให้.....
  - (4.2) ผู้ใดที่รู้จักตนเองจะ.....
  - (4.3) การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลหรือไม่.....
  - (4.4) การวางแผนปรับปรุงความมั่นใจในตนจะ.....

ชั้นทดลอง/ฝึกทักษะ (เพิ่มความชำนาญ)

- 5) นักเรียนแต่ละกลุ่มปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางปรับปรุงตนเองให้มีความมั่นใจที่จะรักษาสิทธิของตนโดยปราศจากความเสียหาย แล้วให้เล่าสู่เพื่อนฟัง
- 6) นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมการรักษาสิทธิโดยปฏิเสธความเสียหายจากประสบการณ์ของตน
- 7) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเพื่อยืนยันหลักการจากความคิดรวบยอด

ชั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา

- 8) ครูชวนให้นักเรียนคิดว่าการฝึกรักษาสิทธิของตนหรือฝึกความมั่นคงในหลักการที่ดี มีประโยชน์อย่างไร
- 9) ครูชวนให้นักเรียนสรุปว่า ผู้ที่มีความมั่นคงในหลักการ/เหตุผลที่ถูกต้องจะเป็นอย่างไร
- 10) ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเรื่องนี้โดยการบันทึกพฤติกรรมรักษาความมั่นคงทางใจของตนในรอบ 1 สัปดาห์

การวัดและประเมินผล

- 1) สังเกตผลจากการทำแบบสำรวจ แล้วประเมินภาพรวมของนักเรียนทั้งชั้นเรียน
- 2) ประเมินผลจากการทำแบบบันทึกในรอบ 1 สัปดาห์ ว่าอยู่ในระดับดี/พอใจ/ปรับปรุง กี่คน/คิดเป็น %

บันทึกหลังการดำเนินกิจกรรม 1) .....

2) .....

ข้อเสนอแนะ.....

ตัวอย่าง
แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ
 หน่วยกิจกรรมที่ 5 : ปฏิเสธความเสี่ยง

กิจกรรมที่ 3 ฝึกหัดไว้ให้มั่นคง เวลา 50 นาที

จุดประสงค์เพื่อ

- 1) วิเคราะห์ผลการปฏิเสธอย่างเหมาะสม
- 2) เลือกปฏิเสธความเสี่ยงอย่างเหมาะสม
- 3) ฝึกการแสดงการยืนยันความมั่นคงหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

แนวคิดสำคัญ (Concept)

1. หลักการปฏิเสธประกอบด้วย การบอกความรู้สึก บอกความจำเป็น หรือบอกผลที่จะตามมา การชักชวนให้เข้าใจ/เห็นใจ และการยืนยันที่จะทำตามใจที่มุ่งมั่นให้ได้
2. การฝึกบ่อย ๆ จะช่วยทำให้ผู้อื่นเข้าใจตน และเกิดความมั่นใจในการปฏิเสธ

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. ใบความรู้ “หลักการปฏิเสธ”
2. ใบงาน : สถานการณ์ที่จะฝึกปฏิเสธ

วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นประสบการณ์

- 1) ครูทักทายนักเรียน ชักชวนทบทวนการทำแบบฝึกหัดในรอบ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา
- 2) ครูชวนให้นักเรียนฝึกทักษะการปฏิเสธโดยแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-5 คน จับสลากสถานการณ์เพื่อฝึกการปฏิเสธ
- 3) ครูชวนให้นักเรียนอาสาสมัคร 3-5 คน มาสาธิตการปฏิเสธ โดยให้ทุกคนอ่านใบความรู้ “หลักการปฏิเสธ” ก่อน
- 4) ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์หลักการปฏิเสธที่กลุ่มสาธิตแสดง แล้วช่วยกันเพิ่มเติมให้เข้มแข็งและมั่นใจ
- 5) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาฝึกตามสถานการณ์ที่จับได้และสรุป
- 6) ครูให้ Feedback เชิงบวก

ชั้นอภิปราย/สะท้อน

- 7) ครูชวนให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นต่อไปนี้
  - (7.1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรจากการแสดง ยากหรือง่ายอย่างไร
  - (7.2) ถ้าเรามีความมั่นใจในหลักการที่ทำให้ตนไม่เสี่ยงจะเกิดผลอย่างไร
  - (7.3) มีเทคนิคอะไรนอกเหนือจากนี้ ที่จะทำให้เราพ้นจากการถูกชักชวนไปในทางเสี่ยง (เทคนิคการพูดและท่าทาง)

ชั้นความคิดรวบยอด

- 8) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดสำคัญ ดังนี้
  - (8.1) หลักการปฏิเสธที่สำคัญทำได้โดย.....
  - (8.2) การฝึกหัดการปฏิเสธจะ.....
  - (8.3) ผู้ที่มีความเข้มแข็งและมั่นคงจะ.....
  - (8.4) การเกรงใจเป็นสิ่งที่ดีจึงควร.....

ชั้นทดลอง/ฝึกทักษะ (เพิ่มความชำนาญ)

- 9) ครูชวนให้นักเรียนเสนอตัวอย่างหรือประสบการณ์ที่ตนปฏิเสธ/ไม่เกรงใจในสิ่งที่เสี่ยงแล้วได้ผลดี
- 10) ครูชวนให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนวทางการไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้ที่ไม่ประสงค์ดี
- 11) ครูชวนให้นักเรียนช่วยกันเสนอเทคนิควิธีการชักชวนไปในทางเสี่ยงแบบใหม่ที่คาดไม่ถึง

ชั้นประยุกต์ใช้และพัฒนา

- 12) ครูช่วยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปว่า เราจะแสดงออกอย่างไรเมื่อถูกชักชวนหรือชักจูงไปในทางเสี่ยง โดยเขียนข้อสรุปเป็น Mind-mapping แล้วแลกเปลี่ยนกัน และส่งเสริมให้ฝึกใช้บ่อย ๆ

การวัดและประเมินผล

- 1) สังเกตผลการฝึกทักษะปฏิเสธ แล้วประเมินว่านักเรียนเข้าใจและทำได้เหมาะสมเพียงใด
- 2) ประเมินความรู้สึกมั่นใจในการเคารพสิทธิตนและการแสดงท่าทีสื่อสารที่ชวนให้คนร่วมมือ/หรือเข้าใจตน
- 3) ประเมินความตระหนักรู้ว่าตนควรดูแลตนให้ปลอดภัยได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการทำ Mind-mapping

บันทึกหลังการดำเนินกิจกรรม 1) .....

2) .....

ข้อเสนอแนะ.....

4.4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน และตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนแยกตามระดับชั้นเรียน

4.4.1 การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน

การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน เป็นภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ส่งผลต่อการปรับปรุงและพัฒนา โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และทักษะชีวิตของผู้รับบริการ ความเหมาะสมของการออกแบบกิจกรรม เทคนิควิธีบรรยายที่เอื้อต่อการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เพื่อการนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงหรือปรับขยายกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต่อไป

จากจุดประสงค์หลายประการดังกล่าว จึงมีวิธีการประเมินผลหลากหลายวิธี โดยเฉพาะวิธีการที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับ 1) ความเชื่อ ความคิดที่เปลี่ยนแปลงไป 2) ความรู้สึก และเจตคติ 3) ความสามารถหรือทักษะชีวิตที่พัฒนาก้าวหน้าหรือไม่ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของการออกแบบและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น และ 5) แนวคิดในการปรับปรุงหรือปรับขยายกิจกรรมต่อไป

การประเมินผลดังกล่าวอาจใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ การรายงานตนเอง หรือการประเมินผลการฝึกหัดพัฒนาตน เป็นต้น จากการศึกษาแนวการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 : 2-3, 54) ได้ระบุการประเมินผลไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1 ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินรายกิจกรรม โดยติดตามผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยก็ได้ ลักษณะที่ 2 ประเมินเพื่อต้องการตัดสินผลการเรียน โดยมีเกณฑ์การตัดสิน 2 ระดับ ได้แก่ ผ่านและไม่ผ่าน

เกณฑ์การตัดสินผ่าน หมายถึง มีจำนวนเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงานหรือคุณลักษณะครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การตัดสินไม่ผ่าน หมายถึง มีจำนวนเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ปฏิบัติกิจกรรม ขาดผลงานหรือคุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4.4.2 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนแยกตามระดับชั้นเรียน

ในแต่ละสถานศึกษาต้องการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ ควรให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามระดับชั้น ควรมีการดำเนินการประชุมครูผู้รับผิดชอบทุกชั้นเรียนร่วมกัน เพื่อการวางแผนพัฒนาทักษะชีวิตที่ครอบคลุม 3 ขอบข่ายของบริการแนะแนว โดยไม่ซ้ำซ้อนกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมและแนวกลุ่มในชั้นเรียนแยกตามระดับชั้นเรียน สำหรับการพัฒนากิจกรรมชีวิตส่วนตนและสังคม

ม.1 (7+7)	ม.2 (8+8)	ม.3 (4+4)	ม.4 (7+7)	ม.5 (8+8)	ม.6 (4+4)
<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>แนะนำตัว</p> <p>เน้นบุคลิกภาพและการยอมรับตนเอง</p> <p>ภาคเรียนที่ 2 : (4 ชม.)</p> <p>สร้างคุณค่าแห่งตน</p> <p>เน้นความภาคภูมิใจตนเองและมีจิตสาธารณะ</p> <p>เพิ่มคุณค่าชีวิตและสังคม</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>ผู้ทันตน (การเปลี่ยนแปลงตามวัย)</p> <p>เน้นความเข้าใจ ยอมรับ-ปรับตัว</p> <p>ภาคเรียนที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>รู้จักเข้าใจ</p> <p>เน้นจัดการกับอารมณ์เสีย-เครียด</p> <p>ภาคเรียนที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>ร่วมตัวช่วยกันลดความรุนแรง (เน้นจิตอาสา)</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (2 ชม.)</p> <p>สื่อสารสร้างสรรค์</p> <p>เห็นอำนาจออก บอกตนได้</p> <p>ให้คนอื่นรู้จักได้เร็ว</p> <p>ภาคเรียนที่ 2 : (2 ชม.)</p> <p>คุณภาพของคนอยู่ที่</p> <p>ความรับผิดชอบ</p> <p>เน้นบทบาทหน้าที่ของตนและการปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจ</p> <p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>ชื่อเล่นไม่หมด-คัดกินไม่นาน</p> <p>เน้นความเชื่อสัตย์ต่อคน ต่องาน</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>สื่อสารสร้างสรรค์</p> <p>เห็นการถ่ายทอดความคิดเห็นต่อปัญหาอย่างใช้ปัญญา</p> <p>ภาคเรียนที่ 2 : (4 ชม.)</p> <p>การใช้เงินและเวลาที่มีคุณค่า</p> <p>เน้นความพอเพียงและรักโลก</p> <p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>- เตือนภัยใกล้ตัว</p> <p>เน้นความคิดที่รอบคอบและความเชื่อที่ถูกต้อง</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>การรักสร้างโลก</p> <p>เห็นความรักที่ยิ่งใหญ่เป็นผู้ให้-ความรักที่คับแคบมุ่งครอบครอง</p> <p>ภาคเรียนที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>คิดก่อนทำคือรับผิดชอบ</p> <p>เน้นพิจารณาผลที่จะตามมา ย่อมกำหนดเหตุที่ดีได้</p> <p>ภาคเรียนที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>เน้นความเชื่อที่ถูกต้อง</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (2 ชม.)</p> <p>การเตรียมตัวใช้ชีวิต</p> <p>เห็นความรับผิดชอบ</p> <p>เน้นความรับผิดชอบต่อหน้าที่</p> <p>ภาคเรียนที่ 2 : (2 ชม.)</p> <p>ยอมรับความผิดหวัง</p> <p>เน้นการเข้าใจความจริงและการเตรียมรับความเป็นจริง</p> <p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>การบริหารเวลา</p> <p>เห็นความรับผิดชอบต่อชีวิต</p>
<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>รักที่อาวรณ์</p> <p>เน้น EQ และการพัฒนา</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>ชวงเปลี่ยนแปลงสำคัญ (จบ ม.ต้น) เน้นการพิจารณาปัจจุบันและวางแผนอนาคต</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>จัดการอารมณ์อย่างฉลาด</p> <p>เน้นเหตุและการแก้ไขปรับตัว</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>เห็นการรักขามิตรภาพ</p> <p>เน้นการเป็นเพื่อนที่ปรึกษา-ความหมายของเพื่อนแท้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>ทางออกของชีวิต</p> <p>เห็นการแก้ปัญหาชีวิต</p> <p>เกิดได้ก็แก้ได้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>ก่อนจากฝากความ (จิตสาธารณะ)</p>
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (4 ชม.)</p> <p>สื่อสารสร้างสรรค์</p> <p>เน้นติดต่อเพื่อแจ้ง</p> <p>ติดต่อเพื่อเข้าใจ</p> <p>ติดต่อเพื่อร่วมมือร่วมใจ (จิตอาสา)</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (2 ชม.)</p> <p>ความพอดีและช่วยรักขงโลก</p> <p>เน้นการใช้จ่ายพอดีและยั่งยืน</p>	<p>ภาคเรียนที่ 4 : (4 ชม.)</p> <p>การเลือกคบเพื่อนที่ดี</p> <p>และการรักษามิตรภาพ</p> <p>เน้นการเป็นเพื่อนที่ปรึกษา-ความหมายของเพื่อนแท้</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : (3 ชม.)</p> <p>การให้คุณค่า</p> <p>เน้นค่านิยมที่มีประโยชน์</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 : (2 ชม.)</p> <p>ความรักและปรารถนาดีต่อกัน</p> <p>เน้นเทคนิคการเป็นเพื่อนที่ปรึกษา (ความเข้าใจปัญหา)</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (2 ชม.)</p> <p>ก่อนจากฝากความ (จิตสาธารณะ)</p>	

* ผลการประจุมร่วมกำหนดสัดส่วน และออกแบบหน่วยการเรียนรู้งานแนะแนว โรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี (2556)

ตารางที่ 4.7 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมและแนวกลุ่มในชั้นเรียนแยกตามระดับชั้นเรียน สำหรับการพัฒนาก্ষะการเรียนรู้

ม.1 (7+7)	ม.2 (6+6)	ม.3 (6+6)	ม.4 (7+7)	ม.5 (6+6)	ม.6 (6+6)
<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>เข้าใจและตระหนักรู้ถึงภัยธรรมชาติในท้องถิ่น เน้นลักษณะ สาเหตุ และผลกระทบ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>ค้นหาความถนัด เน้นหุ้ปัญหา</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>การพัฒนาทักษะการเรียนรู้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (4 ชม.)</p> <p>การเรียนรู้อย่างเข้าใจ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเรียนกับแผนการศึกษาต่อในอนาคตที่ตนสนใจ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>รู้จักตนเองเพื่อมุ่งสู่ การศึกษาที่เกี่ยวกับอาชีพ เน้นความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพกับสิ่งที่จะเรียนรู้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>รู้จักตนเองเพื่อมุ่งสู่ การศึกษาที่เกี่ยวกับอาชีพ เน้นความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพกับสิ่งที่จะเรียนรู้</p>
<p>ภาคเรียนที่ 2 : (4 ชม.)</p> <p>มีทักษะการเผชิญภัยธรรมชาติ วิกฤติ อุทกภัย อื่นๆ ภัย แผ่นดินไหว เน้นความสามารถในการรักษาศีติจิตให้รอดปลอดภัย</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>ทักษะการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคทางการเรียนรู้ (AQ)</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>ปลูกฝังใ้เห็นการเรียนรู้ใ้เรียน เน้นการวางแผนการเรียน</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>เป้าหมายในการเรียน เน้นการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตน</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>ทักษะการเรียน การอ่าน จับใจความ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาต่อ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>ใ้รู้ใ้เรียน เน้นแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ การศึกษาต่อ</p>
<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>วิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ เน้นวิธีการเรียนใ้ประสบ ความสำเร็จ การคิด การสรุป การประยุกต์ การนำเสนอความรู้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>นิสัยรักการอ่าน เพื่อสิทธิ และประโยชน์ของตนเอง เน้นการอ่านที่ละเอียดรอบคอบ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>ทักษะการคิดแก้ปัญหา เน้นด้านปัญหาการเรียน</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (4 ชม.)</p> <p>ใ้ใจใ้เรียน เน้นการสร้างนิสัยการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เวลาใ้ย - คุณภาพใ้ - ประหยัดใ้ย 	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>การใ้เทคโนโลยีใ้เรียน การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสรรคใ้</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (3 ชม.)</p> <p>โลกว้างทางการศึกษา เน้นเป้าหมาย วิชาทาง ความต่อเนื่อง วิธีการเรียน ระดับการศึกษา ความสามารถทางการเรียนรู้</p>
<p>ภาคเรียนที่ 4 : (4 ชม.)</p> <p>มีนิสัยใ้เรียน เน้นทักษะการตั้งคำถาม</p>	<p>ภาคเรียนที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>แสวงหาความรู้ที่มี ความสำคัญกับท้องถิ่น เน้นวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ควรอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>ภาคเรียนที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>คำนึงทางการเรียน เน้นพิจารณาข้อมูล ตัวอย่าง ความต้องการก่อนตัดสินใจ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>เรียนรู้ตามหนทาง แห่งความสำเร็ใ้ เน้นอิทธิบาท 4 ในการเรียน</p>	<p>ภาคเรียนที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>ระบบการรับสมัคร Admissions (มีนิสัยใ้เรียน) เน้นการทดสอบตนเอง (พัฒนาตนเอง)</p>	<p>ภาคเรียนที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>วางแผนการศึกษาต่อ อย่างชาญฉลาด</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำเร็ใ้ - เหมาะสม - ประหยัด

ตารางที่ 4.8 ตัวอย่างการออกแบบหน่วยกิจกรรมและแนวกลุ่มในชั้นเรียนแยกตามระดับชั้นเรียน สำหรับการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ

ม.1 (4+4)	ม.2 (4+4)	ม.3 (8+8)	ม.4 (4+4)	ม.5 (4+4)	ม.6 (8+8)
<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (2 ชม.)</p> <p>แสวงหาข้อมูลทางอาชีพ</p> <p>เน้นเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (2 ชม.)</p> <p>ข้อมูลอาชีพต่าง ๆ ในอาเซียน</p> <p>อาชีพที่นักเรียนสนใจในอนาคต</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>ผู้เรียนสามารถค้นหา รวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่เลือก และสนใจที่เหมาะสมกับตนเอง</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (2 ชม.)</p> <p>อาชีพของฉัน</p> <p>เน้นรับรู้ตนเองเกี่ยวกับอาชีพที่สนใจ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (2 ชม.)</p> <p>การรับรู้กลุ่มอาชีพเพื่อ การตัดสินใจทางอาชีพ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 1</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : (3 ชม.)</p> <p>ทักษะการประกอบอาชีพอิสระ</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>โลกกว้างทางอาชีพ</p> <p>เน้นทิศทาง ความก้าวหน้า ความต่อเนื่อง</p>
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (2 ชม.)</p> <p>บทบาทหน้าที่ของนักเรียน ในการส่งเสริมอาชีพประมง</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (2 ชม.)</p> <p>อาชีพที่สอดคล้องกับ บุคลิกภาพของตนเอง</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (3 ชม.)</p> <p>เรียนรู้บุคลิกภาพที่เหมาะสม กับอาชีพ</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>ปลูกฝังวินัยในการทำงาน เน้นตรงต่อเวลา มุ่งมั่น ให้งานสำเร็จ</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (2 ชม.)</p> <p>เรียนรู้สู่อาชีพในฝัน</p> <p>เน้นเตรียมความพร้อมสู่อาชีพ ในอนาคตของตน (ด้านข้อมูล)</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : (2 ชม.)</p> <p>อาชีพในใจเรา</p> <p>เน้นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ (กระบวนการตัดสินใจ และฝึกการตัดสินใจเลือกอาชีพ)</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>เปิดประตูสู่อาชีพอาเซียน</p> <p>เน้นทักษะที่จำเป็นในการเข้าสู่ อาชีพอาเซียน (สื่อสาร ภาษา ความเข้าใจวัฒนธรรม)</p>
<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>ความสร้างสรรค์ทางอาชีพ</p> <p>เน้นความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (2 ชม.)</p> <p>พิจารณาค่านิยมของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับงานที่สนใจ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>เน้นพัฒนาความสามารถใน การแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : (3 ชม.)</p> <p>เลือกอาชีพ</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : (4 ชม.)</p> <p>คุณวุฒิมีปัญญาและ อาชีพที่ถนัด</p> <p>เน้นกระบวนการคิดให้รู้จัก เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนา อาชีพในท้องถิ่นให้เท่าทัน กับภาวะการเปลี่ยนแปลง ของโลกในศตวรรษที่ 21</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>ทักษะการทำงาน</p> <p>ที่ประสบความสำเร็จ</p> <p>เน้นความรู้รอบรู้ รอบคอบ ภาวะเบี่ยง</p>	<p>ภาคเรียนที่ 2</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (3 ชม.)</p> <p>ทักษะการทำงาน</p> <p>ที่ประสบความสำเร็จ</p> <p>เน้นความรู้รอบรู้ รอบคอบ ภาวะเบี่ยง</p>
<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (2 ชม.)</p> <p>ศึกษาคุณลักษณะของ ผู้ประสบความสำเร็จทางอาชีพ</p> <p>เน้น - การศึกษาประวัติชีวิต อาชีพ การสัมภาษณ์ - การไปสัมผัสสถานที่จริง</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (2 ชม.)</p> <p>อาชีพในท้องถิ่น</p> <p>เน้นการตระหนักรู้คุณค่า ของตนเอง</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 : (2 ชม.)</p> <p>เทคนิคการประกอบอาชีพ</p> <p>ให้ประสบความสำเร็จ (ก้าวหน้า สู่เหมาะสม</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : (2 ชม.)</p> <p>รู้จักอาชีพท้องถิ่น</p> <p>ในจังหวัดจันทบุรี ตราด เรียนรู้อนุรักษ์อาชีพท้องถิ่น ในจังหวัดจันทบุรี ตราด</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : (3 ชม.)</p> <p>หนทางสู่ความสำเร็จ</p> <p>เน้นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ จากความมุ่งมั่น อดทน</p>	<p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : (3 ชม.)</p> <p>หนทางสู่ความสำเร็จ</p> <p>เน้นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ จากความมุ่งมั่น อดทน</p> <p>หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 : (2 ชม.)</p> <p>เปิดประตูสู่อาชีพอาเซียน</p> <p>เน้นทักษะที่จำเป็นในการเข้าสู่ อาชีพอาเซียน (สื่อสาร ภาษา ความเข้าใจวัฒนธรรม)</p>

บทที่ 5

บทบาทผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ บทบาทผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยขอเสนอแนวคิดสำคัญ ดังนี้

5.1 บทบาทผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

ผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดบริการแนะแนว และการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

5.1.1 เป็นผู้ทำความกระจ่างในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำแผนการให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา

5.1.2 เป็นผู้วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน รวมทั้งความจำเป็นในการพัฒนาทักษะ และจัดทำสัดส่วนกิจกรรมตามกำหนดเวลาให้ครบทุกชั้นเรียน โดยใช้วิธีการประชุมร่วมกัน เพื่อร่วมกันรับผิดชอบ

5.1.3 เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน และจัดทำแผนกิจกรรมให้ครบทั้ง 2 ภาคการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา

5.1.4 เป็นผู้จัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน โดยเลือกเทคนิควิธีที่เหมาะสม สามารถสร้างบรรยากาศจูงใจผู้เรียน จัดการประเมินผล พัฒนากิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

5.1.5 เป็นผู้ติดตามให้บริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่ผู้เรียนที่มีความต้องการใช้บริการต่อเนื่องเฉพาะรายหรือเฉพาะกลุ่ม

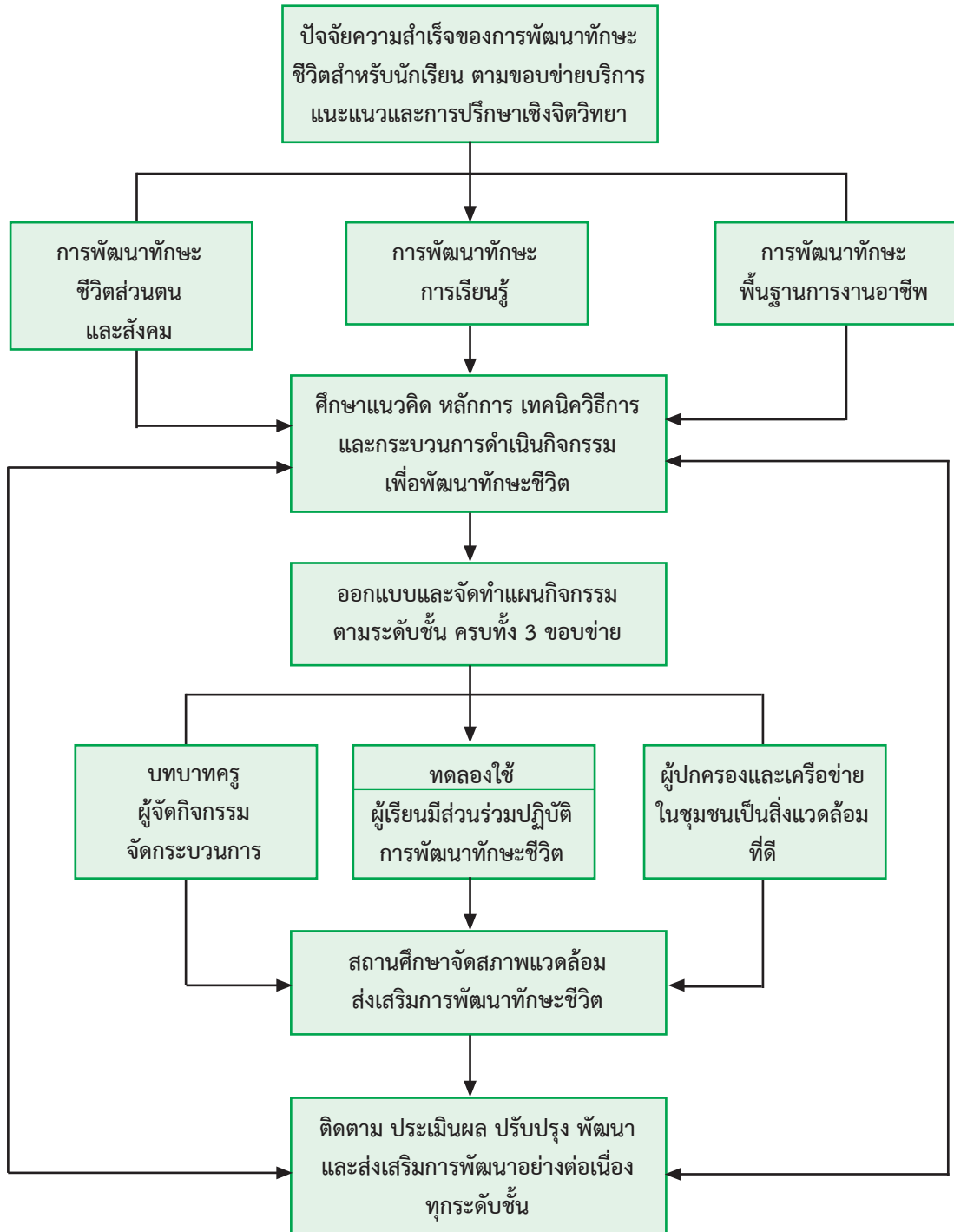
5.1.6 เป็นผู้ศึกษาวิจัย สร้างนวัตกรรมและสื่อทางการแนะแนวที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพต่อไป รวมทั้งการเป็นวิทยากร

ในกรณีที่สถานศึกษาขาดครูที่มีความรู้ความเข้าใจงานบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา อาจดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดการอบรมการพัฒนาทักษะชีวิตจากผู้เชี่ยวชาญ
- 2) ขอความอนุเคราะห์ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนที่ได้จัดทำแล้วอย่างมีคุณภาพจากเครือข่ายต่าง ๆ
- 3) จัดประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในสถานศึกษา โดยใช้วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในสถานศึกษาเดียวกัน
- 4) เลือกกิจกรรมหรือสื่อทางการแนะแนวที่เน้นทักษะชีวิต จากสื่อที่มีเผยแพร่ทั่วไปที่มีคุณภาพเพื่อประยุกต์ใช้

5.2 ปัจจัยความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

ผู้เขียนขอเสนอภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยย่อยต่าง ๆ ที่สำคัญต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ดังนี้

ภาพที่ 5.1 ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน ตามขอบข่ายบริการ
แนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

จากภาพที่ 5.1 แสดงถึงปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การศึกษาแนวคิด หลักการ การเลือกเทคนิควิธีที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างชัดเจน 2) การออกแบบและการจัดทำแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตครบทุกระดับชั้น ครอบคลุม 3 ขอบข่าย ได้แก่ ทักษะการพัฒนาชีวิตส่วนตนและสังคม ทักษะการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานทางการงานอาชีพ 3) การให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติการฝึกหัดทักษะชีวิตตน โดยมีครูผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ดำเนินการ และควบคุมในขณะที่ผู้ปกครองและเครือข่ายชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีในการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน 4) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิต และ 5) การติดตามประเมินผล และการส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จ

บทสรุป

การออกแบบกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ในขอบข่ายของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นความสามารถที่ฝึกหัดได้ ซึ่งความสามารถนี้เป็นสมรรถนะที่สำคัญของนักวิชาชีพแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษา ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถพัฒนาตนได้โดย 1) ทบทวนกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนตามแนวทางแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา 2) ทำความเข้าใจกับทักษะชีวิต องค์ประกอบ และขอบข่ายของบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา 3) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต ทั้งด้านจิตลักษณะในการนำชีวิตและความสามารถในการจัดการชีวิต 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตลักษณะและแนวทางพัฒนาความสามารถในการจัดการชีวิต 5) จัดทำหน่วยกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน และแผนการจัดกิจกรรม ตลอดจนการประเมินผลกิจกรรมที่เหมาะสม 6) ควรมีการติดตามและพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมและมีคุณภาพยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ 7) ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาทักษะชีวิตผ่านกิจกรรมแนะแนวกลุ่มในชั้นเรียน ขึ้นอยู่กับความใส่ใจพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เหมาะแก่การพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กรกฏา นักรัศมี. (2554). **เอกสารคำสอนรายวิชา 01167311 หลักการแนะแนว**. หมวดวิชา
จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2555). **การแนะแนวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาผู้เรียน**.
กรุงเทพมหานคร : วิสตัด้า อินเตอร์พรีนธ์.
- กรมสุขภาพจิต. (2542). **คู่มือกลุ่มบำบัดเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรม
ใช้สารเสพติด**. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต.
- กุญชรี้ คำชาย. (2544). **“หน่วยที่ 13 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ”**.
บัณฑิตวิทยา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). **คู่มือแนะแนวโครงการยกระดับคุณภาพครู
และผู้บริหารสถานศึกษาทั้งระบบ ปีงบประมาณ 2553-2555**. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพ สงวนกิตติพันธ์. (2545). **ทักษะชีวิต (Life Skills) ทักษะเพื่อความ สุขและความสำเร็จของชีวิต**.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรนาท แสนสา. (2556). **“การแนะแนวกับการพัฒนาผู้เรียน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”**.
เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2556. สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2558). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก**.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรียม ศรีทอง. (2557). **“ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว”**. เอกสารการสอน ชุดวิชา
กิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1). หน่วยที่ 1 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2544). **“หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว
และสังคม”**. บัณฑิตวิทยาลัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิภา เกตุเทพา. (2555). **“การจัดกิจกรรมแนะแนว”**. เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2555.
สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร :
ตลาดา พับลิเคชั่น.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2556). **การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต. (2545). **“หน่วยที่ 9 การพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว”**. ในประมวลสาระ ชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุมณฑา พรหมบุญ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- แสวง ทวีคุณ และคณะ. (2546). **รายงานการวิจัย เรื่อง ผลของการพัฒนาจิตและทักษะต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยแก่นักเรียนของครู**. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- อาภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง. (2545). **“กิจกรรมพัฒนานักเรียน”**. เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545. สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- Campbell, C.A., Dahir, C.A. (1997). **The National Standards : Sharing the Vision**. The American School Counselor Association.
- Gazda, G.M. (1984). **Group Counseling : A Developmental Approach**. 3rd ed. Boston : Allyn & Bacon.
- Schmidt, J.J. (1996). **Counseling in Schools : Essential Services and Comprehensive Programs**. 2nd ed. Boston : Allyn & Bacon.
- Thorpe, S. & Clifford, J. (2003). **The Coaching Handbook : An Action Kit for Trainers**. Managers. London : British Library Cataloging-In-Publication Pata.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายกมล รอดคล้าย

นายภาสกร พงษ์สิทธิ์ชกร

รองศาสตราจารย์นงลักษณ์ ประเสริฐ

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
หัวหน้าศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประธานพัฒนาหลักสูตรกลุ่มแนะแนวโครงการ
ยกระดับคุณภาพครู ทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการ
ไทยเข้มแข็งของคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและศูนย์เครือข่าย
ทั่วประเทศ พ.ศ. 2553-2555

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

ดร.กมล รอดคล้าย

รองศาสตราจารย์นงลักษณ์ ประเสริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.เรียม ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรกฏา นักร้อง

ดร.สมศักดิ์ สีดากุลฤทธิ

อาจารย์วิไลวรรณ ใจแก้ว

อาจารย์กาญจนา ภู่วรรณ

อาจารย์ธัญสมร คเชนทร์เดชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจษฎา บุญมาโฮม

อาจารย์ปิยพรรณ พูนทรัพย์

อาจารย์พัชนีพร สมานมิตร

นายกสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษาสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษาสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย

อุปนายกฝ่ายวิชาการ

อุปนายกฝ่ายกิจกรรม

ประธานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรรมการกลาง

กรรมการกลาง

ผู้ช่วยนายทะเบียน

กรรมการ

เลขาธิการ

สารานุกรม

คณะผู้เขียน/ผู้เรียบเรียง

รองศาสตราจารย์ ดร.เรียม ศรีทอง
ดร.สมศักดิ์ สีตากุลฤทธิ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา

ข้าราชการบำนาญ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์นงลักษณ์ ประเสริฐ
อาจารย์วิไลวรรณ ใจแก้ว
อาจารย์ธัญสมร คชนทร์เดชา
อาจารย์พัชนีพร สมานมิตร

แนะนำผู้เขียน

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.เรียม ศรีทอง

- วุฒิการศึกษา**
- กศ.บ. การมัธยมศึกษา (เคมี-คณิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
  - กศ.ม. การแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
  - Ph.D. Education (Guidance and Counseling) University Kebangsaan Malaysia (UKM) ประเทศมาเลเซีย
- การทำงาน**
- ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และนักวิชาการอิสระ
- ประสบการณ์**
- อดีตหัวหน้าศูนย์สนเทศแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
  - หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
  - รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปัจจุบัน**
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหารสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย
  - อาจารย์พิเศษ ด้านจิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
  - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
  - วิทยากรด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
  - อาสาสมัครมูลนิธิพุทธรณีจี้ได้หวั่น ในประเทศไทย

